

- tijdelijk toegelaten -

Kultureel Front nr 24 febr.'83

www.toneelwerkgroepproloog.nl

Inhoudstafel ...

DE BEDREMMELDE DREMPELZOEKERS. naar een artikel met een mooie titel van Hugo Gijssels.

EEN MIJLPAAL VAN EEN WET... OF GEWOON: EEN KANJER VAN EEN TITEL. Lieven Lenaerts.

TEATER ALS VOORHOEDEGEVECHT.

Daan Bauwens gaf al een bespreking in "De Morgen": over "Dramatische Akkoord" n°14.

TIEDRIE...SYNTHESE VAN REIZEN,ZOEKEN,PROBEREN. Agnes Hollanders

HET SURINAAMS VOLKSKULTUREEL ASSEMBLEE. Annemarie Notenboom

DE REL. Kries Dejonckheere en Mark Zijs

DE OPLOSSING.(over Werk in Uitvoering)

NEEN! (over Vrije Workshop Theater Keulen)

EL ISTAQLAL. Paul De Bruyne.

MOUSSEMS IN DE LAGE LANDEN. Paul De Bruyne

IMMIGRANTENFESTIVALS IN EUROPA: VAN FOLKLORE NAAR STRIJDKULTUUR.

Luc Versmissen.

ZWART OP HET WITTE DOEK. Luc Pien

TIJDELIJK TOEGELATEN. (aanbod Bevrijdingsfilms)

EEN RACISTISCH VINGERTJE IN DE PAP. vw.

DE SCHOOL GAAT OPEN...(Beraber/Mohadjirin)

DE SCHOOL GAAT TOE...(over een uniek begeleidingsproject in Borgerhout)

enkele CRASSE UITSPRAKEN. Punkers over racisme. Chris De Ley.

DE SCHRIJVER VAN 'REDS' INVESTEERT IN 'BLUES'. Paul De Bruyne

WAT ZULLEN WE SCHILD'REN,FEBRUARI LANG?... over het Februari Kollektief.

Bernd Lehmann

REMEDIES TEGEN DE BRUINE ZIEKTE? (uit 'Sociaal' pikten we wat goede literatuur)

DE WERELD OP ZIJN KOP.

LIJSTJES... van kulturele migrantengroepen

van kultureel-front-leden met programma's tegen racisme van komitee's...

Kolofoon..

Kultureel Front is het driemaandelijks tijdschrift van het Kultureel Front, een organisatie van producenten en verspreiders van cultuur. Alle aangesloten groepen willen in hun werk een anti-patriarchaal en anti-kapitalistisch standpunt innemen. In het Kultureel Front steunen ze elkaar bij de opbouw en de verdediging van de strijdcultuur, en dit zowel op het vlak van theater, muziek, en literatuur als dat van plastische kunsten.

De abonnementsprijs van dit blad bedraagt 20 gulden of 300BF voor vier nummers, verzendkosten inbegrepen. Je kan jezelf abonneren door een briefje te sturen naar:

-Kultureel Front-Vlaanderen: Provinciestraat 119, 2000 Antwerpen;

-Kultureel Front Nederland, via RASA, Pauwstraat 13a, Utrecht.

Respektievelijke rekeningnummers:

001-0953438-04 van "Kultureel Front-Tijdschrift/Provinciestraat, Antwerpen.
postgiro 4050943 voor Nederland.

Dit tijdschrift is ook verkrijgbaar in de betere boekhandel voor 6 gulden of 100 F.

De redactie van dit nummer werd gevoerd door Tinus Schneiders, Chris De Ley, Viona Westra, Luc Pien, Paul De Bruyne, Luk Versmissen, Lieven Lenaerts, Eddy Janssens (Studio Stront), Marleen Van Eynde (ontgoochelde Frigo) Jan Lambrechts en Reality Mucus Productions. Kries Dejonckheere.

Anne Marie Nootenboom, Lieke Van Duyn, Jan Smeets, het februari-kollektief;

eindredactie: viona westra

TIJDELIJK TOEGELATEN ontleenden we aan de Canadese Film 5 Milliards d'hommes. (zie desbetreffend artikel in dit blad)

editoriaal..

De crisis maakt de mensen niet vriendelijker. Integendeel: de zelf-bescherming, de individuele terreinafbakening, is een proces dat veel duidelijker te merken is...maar eigenlijk ook veel gemakkelijker is dan het solidariseringsproces.

De eerste beweging haalt met gemak een aantal oude koeien uit de gracht...waarvan velen dachten dat het zaakje toch wel zachtjes aan geregeld...en begrepen werd.

Maar plots hebben vrouwen weer niet dezelfde rechten als mannen ("ze pakken ons werk af") en plots hebben vreemdelingen hier niks meer te maken ("ze pakken ons werk af"), en plots staan diverse stukjes van de arbeidersbeweging tegen elkaar in de arena omdat de ene, syndikaal meer bereikt hebben dan de andere...en dat tot duidelijk misnoegen leidt...

Het racisme is een ontstellend verspreid gevoelens dat door vele ouderen...en meer en meer ook door jongeren met verbijsterend gemak wordt geuit. Het kent zovele gradaties, van bepaalde reserves tot kleurlingen tot en met de reinste rassenhaat, dat iedereen er wel een graadje in kan vinden dat hij zonder verlies van zijn waardigheid durft te tonen.

Onrustbarend!

Met Hitlers praktijken hoeft men het nog niet eens te zijn, maar een Darwin was toch een wetenschapsman waar je niet naast kunt kijken. Hij wordt populair, Darwin, temeer omdat zijn theorie zich leent tot allerlei pseudo-wetenschappelijke uitspraken waarin de Übermensch weer de kop opsteekt en de "wildernis" het uitroeien waard zijn. Dit laatste zou dan moreel nog kunnen verdeeld worden, omdat het een soort natuurlijke selectie zou zijn, op basis van morele superioriteit van het overwinnende ras. De belangstelling, de sympathie en het enthousiasme voor volkeren en culturen van andere landen moet dan ook voor Darwinisten een doorn in het oog zijn...zelfs tegenna-tuurlijk. Van Darwin naar rassenhygiënist en naar fascistische rassentheorieën is het dan ook maar één stap.

De tegenbeweging zal het moeilijk hebben: anti-racisme is namelijk geen gevoelsuiting, maar een rustig beredeneerde overtuiging, die je niet aan heetgebakerde racisten kwijt kunt. Hoe we in onze moeilijke taak ook de cultuur en de strijd kunnen inschakelen, pogen we aan te tonen in een aantal voorbeelden uit de theaterwereld, de muziek, de literatuur, de film, de plastische kunsten... Meer nog: al deze groepen willen zich effectief inschakelen in de acties tegen het racisme. Gebruik ze dus.

viona westra

De bedremmelde drempelzoekers...

was de titel van een artikel van Hugo Gijssels in SOCIAAL, over het verbaal racisme dat bv. vooral in periodes van lokale verkiezingen opsteekt, en dat zich nu een theorie heeft toegeëigend om dat racisme pseudo-wetenschappelijk te verdedigen. Er zou namelijk een grens zijn (die men zelfs in procenten durft uit te drukken) aan de tolerantie van een volk tegenover de vreemdelingenaanwezigheid. Dat is de TOLERANTIEDREMPEL, en die wordt al dan niet overschreden. Wetenschappelijke bewijzen zijn er blijkbaar voor die theorie niet nodig...men zou van een racistisch axioma kunnen spreken.

Nu is het tegenwoordig "in" om allerlei sociologische termen in de mond te nemen, zodat ook het begrip TOLERANTIEDREMPEL gretig voor allerlei soorten zaken wordt gebruikt. Dus zonodig ook maar om het bestaan van de vreemdelingen-aanwezigheid in te dijen. Tegen die vreemdelingen moet iets gedaan... je schrijft ze niet meer in de gemeente in, je zet ze hun huis uit of je zet ze de grens over... Er is immers het bezwaar dat ze de TOLERANTIEDREMPEL van de autochtonen overschrijden.

Waar komt zo'n merkwaardige theorie vandaan, zegt Gijssels. Hij komt bij Salagnac terecht, die zoiets tracht te bewijzen via de herhaaldelijke aantasting van de Franse cultuur...om dat tot het besluit te komen dat 7% van een andere ras en cultuur nog net assimileerbaar is. Meer niet, zegt Salagnac.

De echte oorsprong van zo'n tolerantiedrempel ligt in het sociaal-medische vlak, omdat steeds de neiging heeft bestaan het maatschappelijk lichaam te vergelijken met een organisch lichaam...dat ook overdaad aan vreemde dosissen afstoot. (cf. Marx-information, mars 82; en "Verdeel en Heers", uitg.EPO) En als we dan in Amerika zitten met zo'n theorie kan je al verwachten dat kwalitatieve gegevens snel in kwantitatieve worden omgezet. Zo berekende de Chicago-school dat het ghetto-fenomeen optreedt vanaf 10%, zegt Gijssels.

Dit soort uitspraken haalde pas de grote pers toen in de jaren '50 een studie uitliekte over een "toelaatbaarheidsdrempel". Een studie zonder cijfermateriaal. Meteen was het hek van de dam: de TOLERANTIEDREMPEL was gelanceerd en kreeg zelfs diverse skores vanuit diverse hoeken: 10%, 20%... zei de minister van arbeid Massenet... 30%, zei men in medische kringen. (NB: hoe lager het procent, hoe duidelijker de wens om de vreemdelingen het land uit te wijzen).

Ondertussen was de theorie echter bekend, zegt Gijssels (ook al is het woord zelf niet in een woordenboek terug te vinden), en wordt ze in racistische kringen als kapstok gebruikt. Hoe erger de crisis, hoe erger de eigen welvaart wordt aangetast...hoe meer men met die theorie gaat zwaaien: de gastarbeider is de zondebok, is de bedreiging...is de konkur-rent...en we citeren Gijssels:

"...want het is niet alleen zo dat de tolerantiedrempel niet bestaat, dat hij dient als voorwendsel, maar wat meer is, dat hij verhindert dat men kan begrijpen wat er gebeurt. Het begrip drempel introduceert een verkeerde generalisering, een volledige niet-onderscheiding, een sociologisch berghok, waarin alle konkrete situaties, alle bijzonderheden verwateren".

De conflicten tussen autochtonen en gastarbeiders liggen niet zozeer aan het aantal vreemdelingen, als aan het vervormde beeld dat autochtonen van zichzelf...en van die vreemdelingen hebben.

"Waarmee ook wat ons betreft gezegd wil zijn, dat drempels onzin zijn, en dat pogingen ze toch te introduceren, thuishoren in systemen die evenmin vies zijn van tolerantiedrempels voor mentaal gehandikapt, analfabeten, suikerzieken, joden, kommunisten, epileptici en onvruchtbare vrouwen".

Tot daar Hugo Gijssels.

Tot daar de theorie die Darwin zelf misschien wel graag had uitgevonden. Ware het niet dat dit sociologisch jargon in die tijd nog geen opgang maakte...

Waar blijft de strijdsociologie?

VW.

Een nijpdaad van een wet ... of. gewoon.... een kanjer van een titel !?!

Wat staat in
"DE WET TOT BESTRAFFING VAN BEPAALDE DOOR
RACISME OF XENOFOBIE INGEGEVEN DADEN"?
(307.81.BS 8.8.81)

Vrij nieuw voor België. Volgens sommigen een mijlpaal in het recht.
Alleszins een kanjer van een titel!
Deze wet ontlokte heel wat partij-politieke en parlementaire publiciteit, maar sommigen zagen hun verwachtingen bedrogen, toen burgemeester M.Schroyens van Antwerpen deze wet niet aangreep om een VMO-betoging te verbieden, tegen het stemrecht voor gastarbeiders. We schrijven 4.12.82.
Voor onze noorderburen: de VMO is een uiterst rechtse vlaams-nationalistische organisatie, geleid door een aantal ras(foei)echte Hitlerfanaten.

§1. WAT ZEGT DE WET? WAT MAG EN WAT MAG NIET?

Art.1 verbiedt in het openbaar aanzetten tot diskriminatie, haat en geweld op basis van ras, huidskleur, afkomst en nationale of etnische afstamming. Dit verbod geldt t.o.v. individuen (art.1,1°) maar ook van groepen (art.1,2°). Tegenover groepen geldt trouwens ook het verbod van aanzetten tot rassenscheiding. Evenmin mag men aan zijn voornemen tot rassendiskriminatie in het openbaar publiciteit geven. (art.1,3°)

Tijdens de voorbereiding van de wet was er ook discussie om diskriminatie op basis van sociale afkomst of politieke en andere opinies te verbieden. Maar dat werd niet aanvaard, omdat men dacht daarmee de vrijheid van meningsuiting in het gedrang te brengen.

Overigens was er in het parlement nogal wat te doen rond de vraag of deze wet zelf geen aantasting was van de grondwettelijke vrijheden. (Houdt democratie de vrijheid in om racist te zijn?) De wet was al in de kamer gestemd, toen een aantal kristelijke senatoren kabaal maakten. Er werd gevreesd voor een ultiem verdragingsmaneuver, maar er werd een dringend advies van de Raad van State gevraagd en die meende dat er niets ongrondwettelijks in de nieuwe wet verscholen zat.

Art.2 verbiedt in het openbaar het bedrijven van rassendiskriminatie in de rpaktijk: bv. via bordjes "verboden voor noord-afrikanen". Zoiets wordt strafbaar. Dus: niet enkel het aanzetten tot, maar ook de effectieve diskriminatie wordt strafbaar gesteld, maar, gek genoeg, dit laatste is minder zwaar dan het aanzetten tot diskriminatie. Zo riskeert men bij effectieve diskriminatie een gevangenisstraf van 8 dagen gaande tot 3 maanden en/of een geldboete van 26F x 60 tot 200F x 60 (ongeveer tussen 75 en 600 gulden). Maar het aanzetten tot diskriminatie straft tot 6 maanden en beboet tot 500F x 60 (ongeveer 1500 gulden)!

De wetgever gaf de wens te kennen dat de maximumstraffen niet te hoog zouden zijn, en dat de wet meer een pedagogische betekenis zou hebben. (wat

dat ook mag betekenen, want heeft de wet dan niet eerder een publicitaire waarde, zodat de parketten ook niet te vlug tot vervolging moeten overgaan!)

De Liga van de Rechten van de Mens heeft tevergeefs geijverd om in deze wet ook te laten opnemen de effectieve diskriminatie bij het zoeken naar werk en woongelegenheid. Hoewel het door België goedgekeurde Verdrag van New York op het anti-racisme ook dit soort racisme afkeurt, is het Belgische Parlement niet zover gegaan. De Belgische minister van Justitie meende dat vreemdelingen dan zouden bevoordeligd worden, tegenover Belgen: men mag immers ook Belgen weigeren zonder zich te moeten verantwoorden! Een fraai argument!

art.3 dan, verbiedt het behoren tot een groep die openlijk rassendiskriminatie en rassenscheiding bedrijft of propageert. Was dat wel grondwettelijk, vroeg men zich weer af. Zou niet enkel de vrijheid van meningsuiting, maar ook die van vereniging niet in het gedrang gebracht worden? Maar de Raad van State zag dit gevaar niet en zag het ongrondwettelijke van dit artikel nergens. En dit is dan de achillespees van de wet, want telkens men deze wet wil toepassen, krijg je weer dezelfde discussies: als de burgemeester een VMO-betoging verbiedt, overtreedt ze dan niet de vrijheid van meningsuiting of van vereniging? Ook voor een rechtbank zou het alweer over deze kwestie gaan...

art.4: verbiedt rassendiskriminatie door ambtenaren of openbare officieren. (kunnen sommige burgemeesters op basis hiervan eens niet aan de tand gevoeld worden?)

art.5 tenslotte geeft bepaalde verenigingen de kans om een proces in te spannen, bij overtreding van deze wet. Het gaat dan om verenigingen "die op de dag der feiten sedert ten minste 5 jaar rechtspersoonlijkheid bezitten, en zich statutair tot doel stellen de rechten van de mens te verdedigen of rassendiskriminatie te bestrijden". Het eventuele slachtoffer van de diskriminatie moet zijn akkoord geven aan die vereniging om dat proces in te spannen. (kunnen vzw's van het cultureel front hun statuten niet in die zin wijzigen, zodat zij na 5 jaar....)

§2. EEN MIJLPAAL... OF ENKEL EEN KANJER VAN EEN TITEL?

Deze wet viel niet zomaar uit de parlementaire hemel. Glinne heeft sinds 1966 reeds 6 dergelijke wetsvoorstellen gedaan. In 72 zag in Frankrijk dergelijke wet het leven, maar de wagen ging in België pas aan het rollen na een aanslag op een schoolbus met jodenkinderen in Antwerpen, in de zomer van 1980. In hetzelfde jaar was er ook de aan-

slag in het station van Bologna en in de Rue Copernic in Parijs. Op 20 oktober 80 greep een indrukwekkende manifestatie in Brussel plaats. Nog geen twee maanden later wordt een noord-afrikaan in een Brussel kafee vermoord door een lid van het Front de la Jeunesse (= jongerenfront, een afdeling van een internationaal georganiseerde uiterst rechtse jongerenbeweging) 4 dagen later, op 9 december 80 wordt een wetsvoorstel neergelegd door de regering Martens; een week later is er nationale rouw en zijn er protestmanifestaties. De wet is duidelijk het resultaat van een strijdbeweging. Maar het blijft een gematigde wet. In woord zijn velen akkoord, maar Vlaams Blok en UDRT stemden tegen, 16 Volksuniemensen onthielden zich, en er waren weer vertragsmanoeuvres van katholieke senatoren.

Last but not least, ook de arbeiderspartijen waren tijdens de laatste gemeenteraadsverkiezingen niet wars van politiek opbod op kap van de gastarbeiders. Ondanks de fraaie wet worden in bevolkingsregisters van bepaalde gemeenten geen vreemdelingen ingeschreven ... Of is dat dan niet onwettelijk?

Een progressief én gematigde wet is een mes dat vaak langs twee kanten snijdt. In Antwerpen wordt het parket wel door de Joodse lobby onder druk gezet om de wet toe te passen op militanten die, tijdens de Israëlische belegering van de Palestijnen in Beiroet, op een Antwerpse synagoge graffiti hadden gespoten. Ik wil me niet uitspreken over de opportuniteit van deze vrij geïsoleerde actie, maar de houding van het parket is tekenend, en waakzaamheid meer dan nodig!

Parlementairen zeggen dat ze via een wet een mentaliteitsverandering op gang willen brengen. Wij weten dat een bestendige strijd effectiever is. En de cultuursektor kan hier ongetwijfeld zijn bijdrage toe leveren... De economische crisis zal echter onze taak niet vergemakkelijken...

Lieven Lenaerts

Teater als voorhoedegerecht.

De kernachtige titel van een even sterk artikel van de journalist-toneelspeler DAAN BAUWENS in de Kultuurkrant van De Morgen, ed.zat.19 juni 82. In feite meteen een bespreking van het nummer 14 van DRAMATISCH AKKOORD, gewijd aan immigrantentheater. (Bruna en Zoon, Utrecht/Aartselaar, 1981, 191p.) Bauwens wijst hierbij op het dubbele doel van dit teater: de eigen identiteit en cultuur van de etnische groep vrijwaren én de strijd tegen vooroordelen en racisme. Het resultaat is dan ook zeer verscheiden, en er komen vrij veel voor de hand liggende problemen bij kijken. Eén ervan is de taalkeuze, (eigen taal of taal van het gastland) een ander probleem is de keuze van het onderwerp: cultuur-behoudsgezind of eerder in solidariserende richting? Bovendien gaat het meestal om amateurgroepen, met meer banden met het vormingswerk dan met het professionele teaterleven. Moet je rekening houden met het publiek, of moet je als toneelspeler er zelf wijzer van worden? Even realistisch, zegt Bauwens: wij kijken met traditionele ogen en met een hang naar esthetische en kulturele genoegdoening. En daar moeten ook die teatertjes maar rekening emee houden, vindt het publiek. Maar wat doe je als groep als je die Westerse cultuur amper kent?

In het boek veel aandacht voor het Caribisch teater, (zie elders in dit nummer) en voor de eigenheid en hoge kwaliteiten van een groep als Tiedrie (zie ook het interview met Brulin in dit blad). Maar de makers van dit soort theater zitten met het probleem dat zij zich moeten aanpassen aan de normen van de subsidiegevers: de stukken moeten begrijpelijk zijn en niet al te exotisch-vreemd.

Ook aandacht voor het immigrantentheater in België, waarover Paul de Bruyne het ook elders in dit nummer heeft. Wat de aanbeveling betreft om dit nummer van Dramatisch Akkoord te lezen, kunnen we ons gewoon achter de woorden van Daan Bauwens scharen:

"DE KEUZE VAN DE REDAKTIE VOOR HET THEMA IMMIGRANTENTHEATER WIJST EROP DAT DIT THEATER EEN VOORHOEDEGEVECHT LEVERT, NOG NIET VIA THEATRALE HOOGSTANDJES MAAR POLITIEK EN SOCIAAL. WIE IETS VERDER KIJKT DAN EEN ERNEST CLAES-BEWERKING LANG IS (en ja, dat kan wat aanslepen) MOET DIT DRUKWERK MAAR EENS LEZEN".

Doen!

V.W.

Kinderen te gast. Het lied van Azis.

*Julie schelden "vuile Turki"
maar ik ben een Marokkaan
en mijn land is van Turkije
net zover als hier vandaan
daarom zeg ik: "niet verstaan..."*

*Allah is machtig
Allah is groot
als je me uitscheldt
breekt ie jouw poot.*

*"gastarbeiders" heten wij hier.
Die gastvrijheid is niet vet!
in het land waar ik vandaan kom
krijgt een gast het beste bed -
het beste eten voorgezet.*

*Allah is machtig
Allah is groot
En als de zon schijnt
wordt bleekneusje rood.*

*Vader werkt voor weinig centen
in een worstenmakerij.*

*"varkensvlees mag ik niet eten,
maar als je daar werkt", zegt hij
"lust je ook niks van die brij".*

*Allah is machtig
Allah is groot
doe jij die rommel
maar zelf op je brood.*

*Waarom ik op school niet meekan?
ben in taal geen grote held.
Maar as ik in't Marokkaans praat
snapt de meester mij dan wel,
als ik hem de huid vol scheld?*

*Allah is machtig,
Allah is groot
heeft ie geen tijd
dan valt meester maar dood.*

*Of ik terugga naar Marokko
als ik groot ben, weet ik niet.
Daar geen werk -hier werkloosheid:
hoe het er ook straks uit ziet
veel verschil maakt 't mij niet.*

*Allah is machtig
Allah is groot:
één meter veertig
en straks werkloos...*

PROLOOG

Tiedrie synthese van reizen - zoeken - proberen.....

In het kleine exotisch ingerichte huisje in de Hertstraat te Deurne bij Antwerpen, vinden we Tone Brulin, bezieler van Tiedrie. We gingen met hem praten over zijn ervaringen met racisme en xenofobie.

De voorgeschiedenis van Tiedrie is het verhaal van Tone's leven. Tiedrie is de synthese van vele jaren zoeken en uitproberen. Heel vroeg werd Tone Brulin gekonfronteerd met het kolonialisme. Hoe hij op de programmatie van een stuk van Edmond en Jos Janssens in de KVS reageerde, door het schrijven van "Potopot", kan men lezen in Dramatisch Akkoord 14 van 1981. In "Terug naar de bron" schetst hij de toestand tijdens de wereldtentoonstelling in Brussel en zijn eerste ervaringen met Kongolezen. Na een toernee doorheen de kolonie kwam hij in Pretoria terecht, waar hij zestien maanden zou verblijven als acteur en regisseur van het Nationaal Toneel.

Door zijn vriendschap met Athol Fugard openen zich nieuwe perspectieven, die nog wijder zouden worden tijdens een verblijf in Ghana, toen een knooppunt van pan-afrikanisme. Deze ervaring droeg niet alleen bij tot een snelgroeiend inzicht, maar tot de stof voor een aantal toneelstukken, waarvan "de honden", eertijds gepubliceerd in het tijdschrift Podium, nog steeds als leerboek wordt gebruikt in de Vlaamse scholen. Het werd opgevoerd door KNS, Theatre du Parc, le Theatre de la Commune d'Aubervilliers, de televisies van de DDR, Moskou en het Nationaal Toneel van Algerije.

"De honden" is een dramatisch pamflet, een documentaire over een zwarte journalist die een onderzoek verricht naar verdwijningen in de Zuid-Afrikaanse labour farms. Maar goed toneel is niet noodzakelijk pamflettair of dokumentalistisch, meent Brulin. Meestal is het tegendeel waar. Anti-racisme hoeft niet noodzakelijk de boven-tonen te voeren. Het is eerder als iets vanzelfsprekends. Het is verwerkt in al zijn produkties.

Met de première van "Potopot" bij het Nederlands Kamertoneel in Antwerpen, verscheen voor het eerst een neger op de Vlaamse planken. Het was Clive Farell uit Sierra Leone. Later zou hij meer kleuren gebruiken, o.a. op de Vlaamse televisie: Fred Busson, een filmakteur uit Zuid-Afrika en Otto Sterman. En hij ging naar Parijs om te kijken naar repetities van "Une saison au Congo", om van gedachten te wisselen met de schrijver Aimé

Scène uit "Koning Gilgamesh"

Cesaire en de regisseur Jean-Marie Serreau, omdat hij dit stuk in Nederland zou regisseren.

En dan kwam natuurlijk de periode van de Nederlandse Antillen, waar hij denkt aan enkele hoogtepunten: de mise-en-scene van "Toela" van Pacheco Dommacasse en "De negers" van Jean Genêt. Aan de ervaringen van de Afrikaanse uitbundigheid en vitalisme, kon hij later in Maleisie de kennis van de Aziatische ingetogenheid en beheersing voegen.

In TIEDRIE komt het allemaal samen. In het programma van "Charkawa" lezen we:

"...Te midden van een racisme dat zich snel verspreidt wil Tiedrie zich inspannen om ideeën van andere kulturen bekendheid te geven. Dit in samenwerking met personen van de derde wereld. Samenwerking wil zeggen: gelijkheid. Gelijkheid kan bevorderd worden door de diskriminatie te doen verdwijnen. Dit streven ligt op de weg naar een rechtvaardige samenleving. Daarom steunen wij de immigranten in hun rechtvaardige eisen en de vrouwen in de strijd voor een waardige positie in de maatschappij".

Deze enkele duidelijke zinnen bevatten zowel de ideologie van het gezelschap als directe vingerwijzingen naar de praktijk: strijd tegen racisme, strijd tegen de culturele xenofobie, gelijkheid en samenwerking, afschaffing van het kapitalisme, de verdediging van de rechten van de immigranten, verdediging van de rechten van de vrouwen...

TIEDRIE houdt er niet van een boodschap te verkondigen: tiedrie reist veel, vergaart kennis en materiaal, geeft voorstellingen en engageert medewerkers van derde wereldlanden. In België en Nederland werkt het gezelschap met immigranten uit Suriname, de Antillen, Marokko.

Dit is geen gemakkelijke opgave. De molen van de administratie maalt langzaam, en meer dan eens stuit men op blokkades van werkvergunningen. Dit belemmert het werk van TIEDRIE uitermate, net zoals de lage staatssubsidie van drie miljoen die net volstaat om 2 1/2 akteur aan te nemen. Wie de stukken van TIEDRIE gezien heeft, weet dat dit een onhoudbare situatie is. Het is een vakkundige benadering naar vorm en inhoud, waar subsidie goed aan besteed zou zijn.

Misschien zijn er die Brulin beschouwen als zwerver en fantast, en zien ze niet dat er een evolutie zit in zijn werk, dat toch een duidelijke logika volgt.

Zo heeft het Kongres van het Internationaal Theaterinstituut, gehouden in Berlijn in 1975 de basis gelegd voor de oprichting van TIEDRIE. Daar maakte Brulin deel uit van het komitee van de Derde Wereld, als afgevaardigde van België.

In het verslag van de vergadering die in 1981 te Nicocia werd gehouden en waar hij Nederland vertegenwoordigde, lezen we:

"...The Committee of the Third World recommend that the national centers of the ITI support the theatre activities of ethnic minorities of their respective countries..."

De activiteiten van TIEDRIE kaderen binnen een internationale beweging, gesteund door de Unesco. Deze beweging ijvert niet alleen voor grote solidariteit in de internationale theaterwereld, maar de totale bevrijding van elke vorm van onderdrukking, racisme en xenofobie. Daarom keken we niet vreemd op toen we hoorden dat TIEDRIE een Nicaragua-projekt op stapel had gezet, dat mits voldoende steun van het Ministerie van Cultuur en Ontwikkelingssamenwerking en Immigrantenbeleid, van de grond zou kunnen komen en uitmonden in een werkstuk met Vlaamse en Nicaraguaanse artiesten, stuk dat zowel hier als overzee zou te zien zijn.

Later op het seizoen komt "Gilgamesh" aan de beurt, een oud-Babylonische geschiedenis uit het gebied dat nu Turkije, Syrië, Irak, Palestina en Israel bestrijkt, eigentijds bewerkt en eveneens in de ontwikkelingslijn die TIEDRIE nu volgt.

Agnes Hollanders

Surinaams Volkskultureel Assemblee.

Een mondvoll.

Het Assemblee bestaat uit drie groepjes:

1° TIDE TAMARA: een dichterskollektief

2° REDI DRON : een muziekgroep

3° MAKANDRA : een theatergroep.

In mei 1982 heb ik een voorstelling van MAKANDRA gezien over de 1-november-wet. Pure agitatie en propaganda! Een sprankelende voorstelling, ondanks ziektes van verschillende mensen.

Op het programma van muziek- en toneelgroep staan liedjes en voorstellingen over diverse onderwerpen. Men speelt met name in op actuele gebeurtenissen: zo is ook het stuk over de 1-novemberwet ontstaan. Andere onderwerpen zijn: neo-kolonialisme, kernenergie, woningnood, onderwijs, vrouwenzaken, arbeid en werkloosheid en vooral: anti-fascisme en anti-racisme.

MAKANDRA heeft nu twee vaste stukken op het programma staan:

"ROETMOP" voor Surinaamse kinderen die in Nederland onderwijs krijgen;

"MINO MAN MORO" (Ik kan niet meer): over Surinaamse vrouwen in Nederland.

De Surinaamse mensen worden bereikt in buurthuizen, scholen en op manifestaties. Vaak wordt ook gelijk het Nederlandse, Turkse en Marokkaanse publiek bereikt, al zijn de stukken in de eerste plaats voor Surinaamse mensen bedoeld.

Soms is er discussie toe, uitgelokt door de agitatie en propaganda. En inderdaad, in de Utrechtse RASA wist Nadia Tilon als staatssekretaris Haars de zaal aardig te agiteren.

Altijd, aldus José Chin a Loi, moet het Assemblee mensen inspireren om op te komen voor hun eigen belangen. Agitprop is hét middel voor dit doel, omdat het mensen stimuleert, tot keuzes dwingt.

Naast het spelen voor publiek probeert het Assemblee mensen te stimuleren steeds meer aan vormen van cultuur te doen. De theorie hierachter: sinds koloniale tijden wordt Suriname en haar cultuur onderdrukt door het Nederlandse en Amerikaanse imperialisme. In de strijd hiertegen speelt volkskultuur, dwz die cultuur die het volk inspireert, een grote rol. De Surinaamse gemeenschap staat achter met die cultuur. Vanuit deze analyse kunnen vele onderwerpen behandeld worden: maar de voornaamste basis blijft anti-fascisme, anti-racisme en anti-imperialisme.

Het Assemblee is nauw verbonden met de LOSON: de Landelijke Organisatie van Surinamers in Nederland. En als je vraagt naar de doelstellingen van het Assemblee, kom je gelijk bij de LOSON uit: het ontwikkelen van Suriname, is één van de doelstellingen van de LOSON. Die idee in theater omzetten is dan weer het werk van het Assemblee.

Door die band met de organisatie kan je, aldus José, op een grote verscheidenheid aan onder-

werpen inspringen: het standpunt ligt als het ware klaar bij de LOSON.

Wat hen betreft, zijn er geen andere Surinaamse groepen actief in Nederland. Als ik verwijs naar GADO TJO, een theatergroep van in Nederland levende Surinamers, waarbij men ook theater ontwikkelt op basis van de kultuuruitingen van de bevolking van de derde wereld en waarbij maatschappelijke wantoestanden aan de kaak worden gesteld, zegt José: "wij sluiten niet uit dat groepen, die buiten de LOSON werken, niet prima werk doen. Je zou je echter moeten afvragen welke doelstellingen, welk karakter en welk effect die voorstellingen hebben. Het is de vraag of GADO TJO politieke werking heeft".

Het Assemblee werkt zonder subsidie: dat willen ze graag zo houden, tenminste wat de loonkosten betreft. Ze willen geen full-time beroepskunstenaars worden, want ze zijn bang dat ze dan snel zullen behoren tot die verheven kunstenaars die niet revolutionair meer kunnen zijn. Subsidie voor dekors, telefoonbeantwoorder of busje zou echter welkom zijn, maar daar kan het, wat hen betreft, bij blijven. Ze vinden dat groepen die volledig of gedeeltelijk afhankelijk zijn van subsidies, hun lot in handen van de subsidiegever leggen. Als de subsidie stopt kan de groep niet verder. Beter vinden ze zichzelf te bedruipen en zo de eigen onafhankelijkheid te waarborgen.

adres:

SURINAAMS VOLKSKULTUREEL ASSEMBLEE
postbus 5008.3502JA Utrecht.
tel.030.61 82 01

MAKANDRA (via Mevr.Blom-Comvalius)
Ina B.Bakkerlaan 91 - Utrecht
tel.030.51 72 92

Annemarië Notenboom

..Racisme e prati ocnoc..

Schoonmaakster van beroep
 Surinaamse van geboorte
 in Holland
 Onverschillig valt de rommel
 op de grond
 die ik opbezem
 de onzichtbare, domme kracht
 zwart
 in Holland
 om meer mee te maken van het leven
 dan honger
 Geen armoede in Holland
 geen ondervoeding
 maar racisme
 Het wordt gemaakt op het Binnenhof
 verspreid in de bedrijven
 geadverteerd op de teevee en
 door de buurten stroomt het gif
 om jou te verblinden
 blanke arbeidster
 zodat je spuwt op mij
 je zwarte kollega
 zodat je ons verwijt
 dat Wij jou land kapot maken
 en de kapitalisten lachen tevree...

Maken wij niet samen schoon
 de kantoren van rijke bazen?

Werken onze mannen niet samen
 voor grote concerns die hun lonen drukken?

Wij kunnen één zijn
 Hollandse vrienden
 als wij het gif bestrijden
 met onze eensgezinde kracht.

Stine Comvalius

..De rel..

een anti-racistisch projekt van de Liga Voor MENSENRECHTEN.

In het kader van een aktie tegen racisme en xenofobie, nam de Liga voor Mensenrechten, afdeling Oost-Vlaanderen, het initiatief om de eenakter "RIXE" (vertaald als DE REL) en geschreven door Jean Claude Grumberg, als pedagogisch middel te gebruiken om in scholen en verenigingen het probleem van het racisme bespreekbaar te stellen.

DE REL vertelt het verhaal van een man die een banale aanrijding met een gastarbeider "gebruikt" om alle racistische vooroordelen tegen gastarbeiders te spuien. Hij vindt zich hierbij zodanig op dat hij een willekeurig gastarbeider neerschiet. (Ook in ons land geen fictie meer!)

In aansluiting op de eenakter werden twee verwerkingsmethodes uitgestippeld, in de vorm van een rekonstruktie van een assisenzaak:

-verwerkingsmethode 1:

- pleidooien burgerlijke partij en verdediging en rekvisitoor Openbaar Ministerie;
- opsplitsing in werkgroepen van 12 participanten (cf. jury) die 4 vragen te beantwoorden en te bespreken krijgen, handelend over verzachtende omstandigheden, voorkeur voor pleidooien en rekvisitoor, bepalen van strafmaat en inventariseren van de aangehaalde vooroordelen;
- plenaire diskussie uitgaande van de verslagen van de werkgroepen.

-verwerkingsmethode 2: participanten gaan zelf een assisenzaak spelen via een rollenspel, met pleidooien van burgerlijke partij, verdediging en een rekvisitoor van het Openbaar Ministerie; -evaluatie van het rollenspel.

De twee acteurs (Kries Dejonckheere en Marc Zys) die zowel de eenakter spelen als het hele projekt begeleiden, hebben dit reeds 60 keer gedaan in rijks- vrije en gemeentelijke scholen en voor verenigingen van verschillende ideologische strekking.

Dit projekt bleek door zijn concept (werken in kleine werkgroepen, veiligheid van in-groep zonder controle van leerkrachten...) een erg bruikbare katalisator om de gevoelens en meningen tegenover gastarbeiders te uiten.

Kries Dejonckheere heeft over dit projekt een licentiaatsverhandeling geschreven om de titel van licentiaat in de Moraalwetenschap te behalen. Hiervoor werden de gegevens uit verwerkingsmethode 1 over 1758 leerlingen geanalyseerd. Uit deze analyse blijkt o.a. dat de opvatting, dat leerlingen van het technisch en beroepsonderwijs meer racistische vooroordelen

zouden hebben dan de leerlingen van het algemeen vormend onderwijs, zelf een vooroordeel is. Uit haar onderzoek bleek eveneens dat de jongere leerlingen (13-15 jaar) - vooral ook tot grote verwondering van sommige leerkrachten - door het medium toneel gestimuleerd werden om over racisme te gaan nadenken.

In dit korte bestek is het onmogelijk nog andere belangrijke konklusies uit de verhandeling voor te stellen. Wel kunnen we besluiten dat DE REL moet gezien worden als een bewustmakingsproces. Door de vrijmoedigheid, de eerlijkheid en de openheid waarmee de participanten aan het gesprek deelnamen, realiseerden we ons duidelijk dat er wel wat losgeweekt werd, en dat de leerkrachten, begeleiders en organisatoren nog stof en werk genoeg hadden om het probleem van het racisme verder uit te diepen. Bovendien waren wij ons er volkomen van bewust dat we zeker niet aan attitudeverandering konden doen via deze eenmalige ervaring.

Kries Dejonckheere
Marc Zys

LIGA VOOR MENSENRECHTEN (Oost-Vlaanderen)
Universiteitsstraat 8,9000 Gent.

.. De oplossing... !

Na de rel...de oplossing. Te mooi om waar te zijn.

"De oplossing" is in dit geval een rocktheaterwerkstuk dat, wat werkwijze, bedoeling en aktieterrein betreft, zeker vergelijkingspunten heeft met "de rel". Het is namelijk ook een onderwijsproject voor bepaalde afdelingen van het voortgezet onderwijs, in samenwerking met docenten. Het gaat echter nog een stapje verder: het voorziet een hele lessenreeks, evaluatie en verwerkingsspel en levert stof en audio-visueel materiaal, om er ook later nog mee door te kunnen gaan. 1982 leverde dan ook zo'n 75 projecten op, wat meteen betekent dat ongeveer 10.000 leerlingen er aan deelgenomen hebben.

Nu is "de oplossing" niet dadelijk een stuk over racisme. Het is een project over (neo)-fascisme: is het dood of (her)-leeft het nu nog bij ons, eventueel onder andere vorm?

De Anne Frank Stichting, die ook in het onderwijs werkt, was bereid om dit project mee te helpen uitwerken. Wel was er grote onzekerheid over latere uitvoermogelijkheden. Niet alleen was er een stuk nodig, en spelers, maar ook docenten en scholen die bereid waren de lessenreeks in hun programma op te nemen.

Een tweede vraag was: wat willen we ermee bereiken? Heel voorzichtig werd dan het volgende gesteld, nl. dat leerlingen na het projekt over fascisme, fascistische uitlatingen en organisaties kunnen herkennen en er de gevaren van kennen.

Het rocktheaterprojekt werd uitgebreid voorbereid en kreeg extra financiële steun van CRM, NCO en Prins Bernhard Fonds.

Dat het "racisme" een wezenlijk onderdeel is van het fascisme, lezen we uit de volgende karaktertrekken die het fascisme vertoont: -ongelijkwaardigheid van mensen; -anti-demokratisch (sterke man); -anti-sindikaal, anti-socialistisch en anti-kommunistisch; -diskriminerend, -nationalistisch; -het geweld verheerlijkend; -ras, volk en natie zijn de belangrijkste begrippen. Het individu is daaraan onderworpen.

Over het thema "racisme" lezen we de volgende verduidelijking in de folder van WERK IN UITVOERING:

"Keiharde uitspraken over buitenlanders zijn vaak aanleiding om in de klas te praten over racisme en fascisme. Die twee begrippen worden heel gauw door elkaar gehaald. Geen wonder, want ze hebben veel met elkaar te maken. Neofascisten maken misbruik van de reële en irreële problemen die tussen Neder-

landers en buitenlanders ontstaan. En zolang de politiek niet echt iets aan die problemen doet, krijgen die organisaties vrij spel. ALLE BUITENLANDERS HET LAND UIT. Simpel. Doeltreffend. Het staat boven aan de verlanglijstjes van neo-fascistische organisaties. Opkomend racisme vormt een voedingsbodem voor neo-fascisme. De problematiek van de buitenlanders speelt in DE OPLOSSING dan ook een belangrijke rol. Buitenlanders als potentieel slachtoffer van het neo-fascisme. Net zomin als in de lessen wordt deze problematiek uitputtend behandeld. Daar zou een apart projekt en een aparte theaterproduktie over moeten gaan".

Werk In uitvoering
postbus 1015
9701 BA groningen

vw.

"Neen" "Nein" "Hayir"

Het Keulse Vrije Workshop Theater besloot enkele jaren geleden jonge Turken en jonge Duitsers samen te brengen in een amateurtooneel, en dit om het "vreemdelingenprobleem" bij de bevolking bespreekbaar te maken. Want inderdaad, de Turkse minderheid in Duitsland kan zich moeilijk integreren. Feit is dat twee culturen enerzijds met elkaar in noodzakelijk contact komen en anderzijds met elkaar in botsing komen.

Dit cultuurfenomeen wordt via een waar-gebeurd verhaal duidelijk gemaakt: een jong Turks meisje heeft in de jeugdclub met een Duitse jongen geflirt. In het Turkse huishouden spreekt men schande; in het Duitse vindt men het wel normaal dat de jongen flirt...maar toch liever niet met een vreemdelinge. De Turkse familie ziet maar één oplossing: het meisje moet zo snel mogelijk met een Turk trouwen, maar Sema zelf weigert met een kordaat "nein", 'hayir'.

Maar vooraleer het tot een stuk kwam, waren er heel wat bijhorende problemen: het vinden van Turkse meisjes om mee te doen; het vinden van Duitse jongeren, die regelmatig naar de sessies willen komen...

Ondertussen heeft de hoofdvertolkster zelf heelwat problemen met de familie: daar aanzien ze de houding van het meisje als een verraad aan haar afkomst, een schande voor de familie...

Het stuk laat zijn sporen achter: er wordt over nagekaart...maar een niet-verwacht effect zit er wel in dat oudere Duitsers in hun traditionele opvattingen over integratie verstevigd worden: betekent integratie immers niet dat Turken Duitsers worden? En is dat wel datgene wat iedereen wil?

Het jongerenstuk heeft in die zin succes dat er heel wat over gepraat wordt, in beide culturele milieus. Het onderwerp is zo akuta dat het ook niet dadelijk van de affiesje zal afgevoerd worden...

vw

El Istaqlal.

Nieuw in het theatergebeuren is de Marokkaanse groep EL ISTAQLAL (de onafhankelijkheid). Dit initiatief groeide uit het Marokkaanse jeugdhuis M'Diq in Hoboken: vier Marokkaanse jongeren en één Vlaming stelden een aantal akts samen over de 'lotgevallen' van Marokkaanse gastarbeiders in Belgenland. De sterkste scènes draaiden rond de situatie van jongeren van de tweede generatie: het balanceren tussen twee kulturen.

Via het Festival van de Immigrant '82 kwam de groep in kontakt met de service-organisatie KOPSPEL: in regie van KOPSPEL herwerkte EL ISTAQLAL enkele akts, speciaal voor het Festival. En zoals wel meer gebeurt: goede kontakten leiden vaak tot wilde plannen. Kopspeel en El Istaqlal gaan samen een avondvullend theaterstuk maken, met als uitgangspunt de twee kulturen waartussen Marokkaanse jongeren gewrongen zitten.

Door te werken met een verhaal (de prille, kwetsbare... en mislukte liefde tussen Mohammed en Sonja) begeeft de groep zich op moeilijk terrein: de eisen aan skript en personages worden daarmee groter. Wel wordt het verhaal regelmatig onderbroken, bekomentarieerd via muziek, monologen... (de agit-prop-technieken) Muziek en taal spelen in het stuk een grote rol: er spelen twee live muziekgroepen mee: een pop-orkest en een Marokkaanse groep. Twee muziekkulturen dus, en ook twee talen: hiermee wordt zodanig gewerkt dat het stuk te volgen en te begrijpen is én door Vlamingen die geen Marokkaans verstaan (en dat zijn er nogal wat!) én door Marokkanen die nog moeilijkheden hebben met het Nederlands.

Uiteindelijk een boeiend experiment, waarvan we de eerste resultaten kunnen zien in april 83.

Inlichtingen en kontakt: KOPSPEL (03.218.6949)

P.de Bruyne

Ze kwamen van't zuiden..

*Ze kwamen van 't zuiden
en van den Afrique
om hier aan wat brood te geraken
verjaagd door den honger
bespot door een kliek
die niks met hun lot heeft te maken,
ze hadden zo veel g'hoord van belgenland
waar dat ge kunt leven en sparen
waar dat ge kunt denken naar eigen verstand
en ne simple welstand vergaren*

*We noemden ze 'gasten'
dat is officieel
maar iedereen ziet dat niet zitten
der zijn fanatiekers die continueel
op die gasten gaan vloeken en vitten
want gaat het hier slecht met de ekonomie
door schuld van korrupte misbruiken
de slaven die geven de slaven de schuld
en willen de Turken buiten*

*Ze kwamen van 't zuiden
en van den Afrique
om hier aan een job te geraken
't zijn just zo'n proleten
lijk gij en lijk ik
laat ons er geen vreemden van maken
en geeft ze geen schuld
van de werklozenschaal
omdat ge't hebt horen vertellen
maar gaat ermee klappen
ge vindt wel een taal
alvorens een oordeel te vellen*

*kollektief INS
"De Herkuls"*

Moussems in de lage landen.

Een moessem is een Marokkaans plattelandsfeest. Zoals in elke zichzelf respekterende boerengemeenschap gebeuren daar alle belangrijke dingen van het leven: men danst, bidt, koopt en verkoopt, bedisselt huwelijken en bedrijft politiek.

De migratie van Marokkanen naar West-Europa heeft geleid tot het organiseren van "Europese Moussems". Sinds 1980 vindt jaarlijks een grote moussem plaats voor alle Marokkanen in West-Europa. De drie voorbije feesten waren telkens grootse politiek-kulturele manifestaties die de belangrijkste democratische organisaties als de RDM (Regroupement Marocain en Belgique) en de KMAN (Komitee Marokkaanse Arbeiders in Nederland) toelieten uitdrukking te geven aan de wil tot politieke en kulturele emancipatie van de Marokkaanse gastarbeiders.

De schrijver Nour Iddin Alessari schreef in de Volkscrant van 28 mei 82: "het gaat niet om zomaar een folkloristisch festival. Integendeel, de Moussem is een teken van de groeiende bewustwording van Marokkanen in het buitenland. Het is de uitdrukking van de cultuur van de migratie, geen cultuur van tradities maar van een emancipatie".

Op de Moussem in Parijs ('80), Brussel (81) en Amsterdam (82) is telkens een hoeveelheid muziek- en theaterspektakels vertoond die voor de schaarse aanwezige vertegenwoordigers van de 'gast'-landen kulturele schokken waren omdat elke keer in volle klaarheid bleek hoe marginaliserend onze dominante cultuur is. Kunstuitingen uit subkulturen komen nooit in de openbaarheid en worden (dus) nooit au sérieux genomen.

Ik schrijf deze tekst om twee simpele dingen te zeggen die echter efficiënt verzweegen zijn. Ten eerste: er bestaat in Nederland en Vlaanderen Marokkaans toneel met belangrijke sociale en esthetische kwaliteiten. En ten tweede: dat theater toont de zich ontwikkelende verhouding tussen de Marokkaanse en de Europese cultuur.

Er bestaat Marokkaans toneel in België en Nederland. De vijf groepen met een min of meer vaste structuur werken allen in de uiterste marges van het welzijns- en het vormingswerk.

In Brussel kan je AHL EL HIJRA (Zij van de migratie) en HAJITKOUM (Kom, vrienden, luister) meemaken: twee toneelgroepen die werkzaam zijn binnen organisaties die naast toneel ook taallessen, beroepsopleiding en dergelijke verzorgen.

In Amsterdam zijn de groepen van DE MEERPAAL en de KMAN onderdeel van ruimere vormingsinitiatieven. Enkel WHALILI, ook uit

Amsterdam, is een troep die nogal cavalier secul speelt en het statuut van 'stichting' heeft aangenomen.

De voorstellingen die deze vijf groepen maken verschillen eerder sterk van sfeer en kwaliteit, afhankelijk van de individuele vaardigheden van acteurs en muzikanten. Maar natuurlijk zijn er intentioneel en teatertechnisch-dramaturgisch heel wat gelijkenissen te bespeuren.

Intentioneel maken de vijf alle aktiverend toneel. Allen willen ze met hun spektakels een bijdrage leveren tot de profilering van de eigen cultuur. Ze willen het zelfbewustzijn binnen de eigen etnische groep verhogen door een nog sluimerende identiteit in beeldenmateriaal te maken. Bovendien willen de groepen een soort Lutherfunctie vervullen naar de Belgen en de Nederlanders toe: "Hier staan we, het kan niet anders. Begin daar nu maar de konsekwenties uit te trekken".

Ook dramaturgisch vertonen de spektakels van de vijf evidente overeenkomsten. Dat de groepen hun stukken zelf maken is meer noodzaak dan wens. Want de nieuwe situatie van migrant eist nieuw toneel dat op zijn minst probeert de werkelijkheid te vatten. En die werkelijkheid dringt een groot deel van de stof dwingend op: de breuk met de familie, de reis, de temperatuurschommelingen, politiek, democratische rechten. Het zijn evenzovele motieven die telkens terugkomen omdat ze in de maatschappelijke dagelijksheid pijnlijk aanwezig zijn.

Om de dubbele doelgerichtheid naar de eigen gemeenschap én naar de 'gastheren en -dames' toe trachten waar te maken, gingen alle groepen ertoe over in hun spektakels een mengmoes van talen in te voeren. Zowel 'hoog'-arabisch als volks-arabisch, als gasttaal zijn bruikbaar. Recente produkties als "Eyamma" (Ahl El Hijra), Saltek Matkhaf (Hajitkoum), Marrakesh Express (Whalili) en De kou tegemoet (Meerpaal) zijn er voorbeelden van.

De theatrale eigenheid van het Marokkaans theater in exil ontstaat in de combinatie van de aktiverende intentie met de niet te ontlopen thematieken. De politiserende bedoeling verplicht de groepen namelijk het naturalistisch toneel, het gedetailleerd naspelen van stukjes ervaring achterwege te laten.

Een aktrice van de KMAN verwoordt het zo: "Door diskussies is ons duidelijk geworden dat de traditionele manier van toneelspelelen vaak neerkomt op het klakkeloos overnemen van besaande situaties. Daarom hebben we gekozen voor personifikaties, het ge-

bruik van personages als Tijd en Geschiedenis, omdat we vinden dat je pas kunt doordringen tot de oorzaken van onderdrukking als je de positie van de Marokkaanse vrouw, bv. grondig analyseert. Centraal in onze discussie stond dat je niet kunt praten over vrouw, man of kind afzonderlijk, omdat ze allemaal het slachtoffer van hetzelfde systeem zijn. Het gaat dus niet alleen om de rol van de vrouw, maar de hele Marokkaanse samenleving wordt onder de loupe genomen: we laten zien welke rol het Westerse kapitalisme speelt, hoe dat zijn stempels op onze samenleving heeft gedrukt en hoe pas deze generatie daar de dimensie van begint in te zien. We moeten kijken naar de alternatieven en ons afvragen hoe we de nieuwe generaties willen opvoeden.”

Het wordt een soort agit-prop-toneel, met onbewust een aantal technieken van Duitse en Russische voorgangers in het begin der 20^e eeuw. Meer nog heeft het weg van de ACTO zoals deze een vorm heeft gekregen via EL TEATRO CAMPESINO: satirisch en muzikaal. Korte scenes, liederen, sketches koorzangen en clownerieën volgen elkaar haaks op, zonder allesomvattende spanningsboog. Deze vertelkunst ontstaat omdat het spektakel in groep wordt gemaakt, en toch krijgt elk individu de kans om zijn eigen kunstjes te tonen waarin hij of zij uitblinkt. Geen theater in de heilige stilte van een zaal: maar opvoeringen tijdens politieke manifestaties, middenin de drukte. Dit exiltoneel leunt sterk aan bij ander minderheidstoneel in Europa, maar het typisch Marokkaanse komt eruit via de liederen en de muziek.

Maar ook in dit toneel zelf weerspiegelt zich de evolutie in de migrantengemeenschap. Twee voorbeelden: de rol van de vrouw en de verhouding tot de overheid. In Brussel 81 stonden de Marokkaanse vrouwen niet op het toneel: ze zorgden voor eten en drinken. Waar er wel meisjes op het toneel stonden, was in de produktie van Hajitkoum: de leider is een Belg en de Arabische tradities bleken daar niet tegen opgewassen. Maar in 82, in Amsterdam, stonden de vrouwen al veel verder: er was een toneelgroep, uitsluitend vrouwen van de KMAN, over vrouwenverdrukking. Dat ging niet zomaar: achter de schermen werd er wel wat arabische schande over gesproken... Wat de houding tegenover de overheid betreft: langzaam groeit het besef bij de immigranten dat ze recht hebben op een eigen kulturele ontwikkeling, en via die idee zoeken ze aansluiting bij Belgen en Nederlanders die ook pleiten voor een multi-rationale samenleving.

WIE BEN IK?

Ik heb het me zo dikwijls afgevraagd.
Ik heb zoveel vragen gesteld.
Ik wil begrijpen.
En nog begrijpen.
Alles wat me 's nachts wakker houdt.
En me dwingt onder de dekens weg te schuilen.
Alles wat me gedurende de dag het zwijgen oplegt.
En mijn geest in bezit neemt.

Wie ben ik, voortloperige zijdt
Mijn geschiedenis, ik heb mijn land verlaten.
Slechts vandaag ben ik ervan bewust.
Ik heb gezocht en de verklaring vandept.
Ik wilde begrijpen.
En zo heb ik mijn geschiedenis,
vandaag en ingewikkeld gevonden.
Ik was niet meer onbewust,
Van mijn angst, van de ellende van mijn ouders,
Van de stukken brood.
Ik heb langs het zout van de geschiedenis gelopen.
En ik heb gelezen,
Maarom ik naar het buitenland was gegaan.

Jongens en meisjes,
laten we allen bewust worden.
laten we onze kinderjaren niet vergeten.
laten we de arme bekend worden.
laten we het kwaad openbaren.
laten we de kennis opnemen.
laten we onze kultuur tot bloei brengen.

Wie ben ik voortloperige zijdt
Een zwaaiend herfstblad,
Dat de winter voor een andere wereld zijn heeft gemaakt.
Mijn naam was een scheitwoord aan het worden.
Mijn taal veranderde me.
Mijn goddiens deed me blozen.
Ik was niets meer.
Toch wel,
Een schild voor herinneringen.

Wie ben ik voortloperige zijdt
Mijn tellengel zit vol,
En de regen heeft de muren schoongewassen.
En zelfs als de zon is opgegaan,
Heeft zijn helle de druppels niet doen drogen.
Mijn tellengel is schoongeveegd,
Alleen de schoonheid van zijn zwakte blijft over.

Maar ben je schelden van de dagent
Maar ben je wraak van de agent
Maar ben je wraak van de hemelst

Meet je dat de mens niet meer bestaat?
Hij is ten onder gegaan.
Hij is om te schuilen gegaan.
Hoeveel verloren kinderen,
Die deze tegenwoordigheid kennen.
Hun hoofd is in de wa.
Het walt op het tempo van de ijdele.
Ze kennen noch school, noch goddiens.
Ze hebben noch taal, noch kultuur.
En de moeder blijft stemloos.

Woeven, ik wil dicht bij je veld blijven,
Dat stukje blanke grond.
Dat in de lente, nooit wat groen schonk.
En maar de knoppen nooit tot bloei zijn gekomen.
Woeven, ik zal je een nieuw leven op duns zetten.
Ik zal het op mijn tellengel tekenen.
Je zal me de beelden beschrijven.
En het licht zal ik componeren.

بالشتاء تمنجات الحيطان
والشمس وخی شرقات
حرارها ما شئت قطرات
لوجتي كلها تمنجات
زينها جيز القطران

فينك يا صباغ الايام
فينك يا روح الشتاء
فينك يا جسد السماء

راه العبد غمبي
فالتلفان تخنبي
شعال من أولاد طائشة
فالجبال ما يشة
أولاد زيو شهر مقلوبة
فالملاهي ملعوبة
لادين لا لغة محفوظة
لا قرابة لا ثقافة معروفة
والوالدة فتفسها مغلوبة
والوالدة فتفسها محروقة

In België krijgen de Marokkaanse groepen officieel nog geen voet op de grond. Bovendien, tot welke overheid moeten ze zich richten? Via vormingsactiviteiten krijgen ze logistieke steun van Franse cultuur; Nederlandse cultuur doet alsof de neus bloedt. In Nederland staat men al een stukje verder: vanaf 83 verwachten ze een tegemoetkoming, zodat de produktievoorwaarden meteen verbeterd kunnen worden... en de zoektocht naar het Nederlandse publiek beter kan gevoerd worden: vanuit Marokkaanse zijde is het teater een poging om de eigen positie naar de autochtonen toe uit te spreken... en zo een dialoog op gang te brengen.

P. De Bruyne

(Wij vragen de auteur begrip voor het inkorten van zijn tekst. We poogden de essentie ervan zogoed mogelijk te behouden. nvdr.)

Immigrantenfestivals in Europa.

... van folklore naar strijdkultuur..

Het aantal kulturele festivals van immigranten is de laatste jaren in gans Europa opvallend toegenomen. In die mate zelfs dat men men van migrantenfestivalitis is gaan spreken. En daarmee bedoelt men dan die nieuwsoortige koorts die als een kleurrijke olievlek om zich heen grijpt, eerst binnen de eigen landsgrenzen, en zich vervolgens een weg baant van noord naar zuid, langs een as die loopt van Parijs tot Stockholm. Een klimatologisch verschijnsel als het ware, dat bovendien vergezeld gaat van een frisse luchtstroom van vernieuwing in de strijdkultuur.

In juni 1975 was Parijs voor het eerst aan de beurt. De immigrantenrijke voorstad Suresnes werd toen vijf weekends lang het toneel van het "le Volkstheaterfestival van Buitenlandse Arbeiders in Frankrijk". Maar liefst 24 immigrantentheatergroepen, evenveel muziek- en folklore-ensembles, debat- en filmavonden, lokten er niet minder dan 8.000 toeschouwers, Fransen en immigranten.

De klemtoon werd nadrukkelijk gelegd op de internationale solidariteit met de bevrijdingsstrijd in de landen van herkomst, die de deelnemende nationaliteiten aan dit Festival vertegenwoordigden. Maar ook tegen het toenemende racisme, de assimileringspolitiek van de Franse regering en het uitblijven van politieke en sociale gelijkberechtiging, werd hard van leer getrokken. Daartegen moest, aldus de organisatoren, een breed cultureel strijdfront tot stand komen, dat niet alleen steunde op de solidariteit tussen Franse en geïmmigreerde arbeiders, maar ook op de samenwerking tussen immigranten van verschillende nationaliteit onderling.

Wat dat laatste betrof, zorgde dit Festival alvast voor een primeur. Voor de eerste maal hadden hier immigrantengroepen van diverse pluimage en origine de handen in elkaar geslagen. Het werd dan ook een ongezien succes, in tegenstelling tot vroegere kulturele manifestaties die, her en der opgezet door geïsoleerde belangengroepen, slechts een beperkte weerklank vonden.

Opvallend ook was de belangrijke plaats die het immigrantentheater innam. Niet moeilijk te verklaren als men weet dat de buitenlanders in het theater, meer nog dan in hun liederen of dansen, een uitdrukkingsmiddel bij uitstek zien om hun verlangens en eisen naar buiten te brengen.

Theater is voor hen synoniem voor bewustwording: geen konsumptietoneel dat het publiek licht verterbare brokken voorschotelt, maar toneel dat

warm wordt opgediend uit de keuken van de sociale strijd.

Als het in Parijs regent, dan drupt het in de provincie: een jaar later zwermt het Festival uit over gans Frankrijk. Gesterkt door de bijval die de eerste editie genoot, wordt het gebeuren gedecentraliseerd over acht provinciesteden met een hoge immigrantenpopulatie. Nog geen jaar later, we schrijven januari 78, is het succes compleet. Het Franse Festival van de Immigrant laat zich niet afremmen door tolerantiedrempels. Deze keer doet het een dertigtal Franse steden aan en bereikt het, met een indrukwekkend aantal spektakels en activiteiten uitgesmeerd over een ganse maand, zowat 30.000 Franse en geïmmigreerde arbeiders.

Met een schok beseft de publieke opinie dat de gastarbeiders hun kulturele ghetto's aan het platbranden zijn, de respons van de Franse organisaties is massaal, en de overheid moet met lede ogen toezien hoe zich een tegenmacht aan het vormen is waarmee terdege dient rekening gehouden.

De eisen op de Festivals worden harder, de taal militanter. Het 3e, en ook het 4e Festival in mei 79, worden gevierd tegen de weinig rooskleurige achtergrond van het anti-gastarbeidersbeleid van de rechtse regering Barre. Bedreigd door uitzetting, beknot in hun toch al schaarse rechten, voortdurend het slachtoffer van administratieve willekeur, het kan de immigranten niet beletten om kollektief het woord te nemen en te bewijzen dat ze behalve spieren ook hun cultuur hebben.

Vanaf 1978 bezweek ook Noord-Europa onder de oprukkende festivalkoorts. Spontaan bijna kwamen er ook in de Lage Landen gelijkaardige initiatieven van de grond. In de herfst van dat jaar was Antwerpen voor het eerst aan de beurt, een winter en een lente later Rotterdam, Amsterdam en zelfs Stockholm.

Voor de organisatie van het "le Festival van de Immigrant" in Antwerpen, tekende K.I.S. (Kontakt-orgaan Internationale Solidariteit), een actie- en overleggroep waarin zowel Vlamingen als immigranten samenwerken. Dit comité was in het begin van de jaren zeventig gegroeid uit internationale solidariteitsakties met Spanje, Portugal, Griekenland, Chili... Akties waarbij niet zelden het initiatief uitging van militante vreemdelingenorganisaties, die een beroep deden op de Belgische politieke en syndikale beweging om hen te steunen in hun strijd tegen de diktatoriale regimes in hun land.

Hoewel de immigranten in die bewogen jaren het accent vooral legden op de politieke strijd voor democratie in het eigen land, doken er in het kielzog van die strijd tal van verenigingen op die zich het weinig benijdenswaardige

lot der migranten ter harte namen. Eenmaal de politieke situatie aan het thuisfront enigszins genormaliseerd was, kende dit verenigingsleven-nieuwe-stijl, dat niet uitsluitend politieke doelstellingen beoogde, een versnelde bloei. Het was in dat kader dat vertegenwoordigers van verschillende nationaliteit, en ook Vlamingen die met hen actief waren geweest in allerlei landenkomitees, elkaar rond de tafel vonden om een 1e Festival van de Immigrant op poten te zetten.

Naast de gemeenschappelijke strijdervaring die hen onderling verbond, was gaandeweg het bewustzijn gegroeid dat de oorzaken van de economische uitbuiting van Derde-Wereldlanden te vinden zijn in uitbuitingsmechanismen van Westerse makelij, dat migratie het geografisch verleggen was van die uitbuiting, van de Derde Wereld naar het rijke Westen, dat bijgevolg ook hier moest gestreden worden tegen de kwalijke uitwassen van migratie als een vorm van uitbuiting, zeg maar onderdrukking.

Tegen die achtergrond werd ook het beleven van de eigen cultuur herdacht. Cultuur kon niet langer het klakkeloze reproduceren blijven van folkloristische tradities uit het land van herkomst, maar moest betrokken worden op de situatie hier.

Op het 1e Festival van de Immigrant in Antwerpen verspreidden leden van een deelnemende Marokkaanse muziekgroep vlugschriften, waarin zij de hoop uitdrukten "dat dit Festival meer zou zijn dan een kulturele uitwisseling, en dat het in tegenstelling tot zoveel andere ontmoetingen mag bijdragen tot een bewustwording omtrent de problemen en het onrecht waarvan wij dagelijks het slachtoffer zijn". Ook de muziek die deze groep bracht, waren meer dan mooie Oosterse deuntjes, zoals dat in de pers dan heet. Want, zo luidde het, "met onze liederen die handelen over het onrecht, de onverschilligheid en de manier waarop wij behandeld worden, willen we een getuigenis brengen over de reële levenssituatie van de immigranten".

Ook de organisatoren lieten over de ware bedoelingen van het Festival, dat op het eerste gezicht een jaarlijks weerkerende multikulturele happening kon lijken, weinig twijfels bestaan. Jaar na jaar (in 1982 was het Festival aan zijn lustrum toe) werd het opgebouwd rond actuele thema's van de migrantenstrijd, zoals de eis van gelijke politieke rechten, het recht op verblijfszekerheid, de strijd tegen het racisme, het recht op een eigen cultuur. De Festivals krijgen op die manier een duidelijk politiek karakter, en moeten dikwijls in strijdbaarheid niet onderdoen voor andere progressieve feesten. De cultuur of de folklore die er op het programma staat, is niet van aard om

het aanwezige publiek in slaap te wiegen. Immigrantenkultuur staat met de blote voeten in in de sociale en economische realiteit van het gastland en heeft daarnaast nog stevige banden met de geschiedenis van het thuisland. De folkloristische muziek op de Festivals is dan ook geen folklore in de gebruikelijke, archaïsche betekenis van het woord. Het zijn liederen die voortkomen uit het volk. Omdat de wervingslanden lange tijd boerensamenlevingen waren, worden de traditionele muziekvormen met gebruik van dito instrumenten nog steeds vertolkt, alleen worden ze nu voorzien van teksten waarin de migranten iets van hun eigen situatie herkennen. De Italiaanse groep CASI-UO en het Marokkaanse Ahl El Hijra werken duidelijk in deze richting. Allebei komen ze voort uit de tweede generatie, en ze maken niet alleen muziek en theater, maar zijn in hun achterban ook nog bedrijvig op het gebied van politieke vorming en sociale actie. Wat meteen verklaart waarom het meestal deze groepen zijn, die de nieuwe migrantenkultuurmakers zijn en er de emanciperende dimensie aan geven die op de immigrantenfestivals doorgaans aangeprezen wordt.

Want lang niet in alle migrantengroepen die cultureel actief zijn, waait eenzelfde frisse wind. De nogal eenzijdige bekommernis van heel wat folkloristische dansgroepen met name bestaat erin de volkse tradities van boeren- of arbeiderskultuur uit het thuisland in ere te houden. Niet dat zulks per definitie minderwaardig zou zijn, want dikwijls is de volksdans de gemakkelijkst hanteerbare expressievorm voor een culturele minderheid, die ook op andere, meer prioritaire terreinen, om het sociaal-economische maar te noemen, het adjectief kansarm ten volle verdient. Toch zit het risico er dik in dat de volksdans uit de kontekst wordt gerukt die hem in het land van oorsprong voortbracht, en verwordt tot schrale folklore, die enkel nog als funktie heeft het heimwee naar de verre heimat levendig te houden.

De verdienste nu van de migrantenfestivals overal in Europa is, dat zij de verschillende opvattingen over en uitdrukkingsvormen van migrantenkulturen met elkaar gekonfronteerd hebben. Zij hebben aangetoond dat er niet zoiets bestaat als een unanieme, exclusieve Cultuur onder auspiciën van de heersende ideologie, maar vele kleine mikrokulturen die, waar het de migranten betreft, telkens weer hun oorsprong vinden in het leven van alledag.

"Kultuur", zo drukt een Afrikaans immigrant het uit, "dat is onze taal, ons leven van elke dag, onze keuken, onze manier van kleden en onze vrije tijd besteden, onze muziek... Cultuur is geen folklore, maar hetgeen wij elke dag beleven. Cultuur, dat is niet een paar duurbetaalde artiesten uitnodigen, die niet weten wat immigrant-zijn betekent. Wij willen het hebben over hetgeen hier gebeurt. En als we dat dan doen, mag het niet, omdat we zogenaamd aan politiek doen."

De Festivals lopen parallel met een voorheen nooit geziene belangstelling bij de immigranten voor hun taal en cultuur. Zelforganisaties, taalkursussen, theaterprojekten en actiegroepen rijzen als paddestoelen uit de grond, en dit op een ogenblik dat de aanwezigheid van migranten in het Westen konflikten oproept en hun werken verblijfszekerheid in het gedrang komen. Ze treden uit de anonimiteit in een periode van elektorale passies en tolerantiedrempels, waarin de immigranten-zonder-stem de rol van zondebokken krijgen toebedeeld.

Gaat het hier dan om een kontradiktie, of erger nog, een strijd die op voorhand verloren is? Het tegendeel lijkt waar. Culturele strijd en sociale strijd, het zoeken naar een eigen identiteit en het opeisen van een plaats in de samenleving, gaan hier hand in hand en versterken elkaar.

Dat alleen al maakt dat de migrantenkultuur dikwijls zo verrassend nieuw kan zijn, en in de zin dat zij erin slaagt om gevestigde patronen te doorbreken, kan zij ook voor ons, Westerlingen, inspirerend en vernieuwend werken. Maar goed ook, want de multiraciale samenleving waarin wij vandaag volop leven, zal vroeg of laat ook een multikulturele samenleving moeten worden, willen we vermijden dat het in onze landen slegs vir blanke goed is om leven.

Luc Versmissen

Immigrantfestival '82

Zwart op het witte doek.

Als je in de 16 mm gids van De Andere Cinema, de zgn 'Thematische 16 mm katalogus' plus aanvulling I & II, het trefwoord Racisme opzoekt, omdat je het in je hoofd hebt gehaald een ver-toning te geven van een film over en rond ra-cisme, dan vindt je daar een toch wel kort lijstje.

Op het eerste gezicht is dat enigszins verwon-derlijk. Vooral als je bedenkt in hoeveel films indianen worden uitgemoord, negers in het ge-zicht gespuwd, joden naar de getto's gevoerd of marokkanen wegens verkrachting de gevangenis in-gezet. Sinds het bestaan van de cinema zijn minderheidsgroepen steeds een dankbare aanlei-ding geweest om een of ander heroisch verhaal rond te brouwen. Meer dan een aanleiding, een achtergrond of een dekor moet je daar niet gaan zoeken.

Een van de meest frappante voorbeelden van zulke verdoezeling is te vinden in de film 'Guess who's coming to dinner' van Stanley Kramer met Sidney Poitier. Een film die ons nog minstens eens per jaar op TV wordt voorgeschoteld. Iedereen kent wel het verhaal van de jonge succesvolle neger die verliefd wordt op een mooi blank meisje van goeden huize. De ouders zijn in de wolken met de relatie van hun dochter, tot dan de langverwachte verloofde op bezoek komt want, oh wee, HET IS EEN NEGER ! Shame and scandal in the family. Dan krijg je de hele rotzooi over de ontvoogding van de negers in Amerika met annex het verleggen van de tolerantiedrem-pel van de doorsnee kleinburgerlijke Amerikaanse familie. Eén huichelarij inderdaad.

De meeste van die zgn films over racisme die destijds door de katholieke filmliga op het Vlaamse volk werden losgelaten zijn gebouwd volgens hetzelfde stramien.

En vele van de huidige produkten overtreffen het geromantisser terzake nog in schijnheiligheid. 'The Deer Hunter' van Michael Cimino bvb. Een meesterlijk gemaakte, en daarin schuilt het gevaar, film waarin de 'brave Amerikaanse soldaat', gekonfronteerd wordt met de 'geweten-loze vietnamees', waarbij hij al zijn krachten moet aanwenden om zijn kulturele en filosofische eigenheid niet te verliezen. TV-series en weekendfilms nemen maar al te graag deze valse redeneringen over, en de kijker die meer wil wordt aan zijn lot overgelaten.

De films die eraan ontsnappen belanden uiteraard in de alternatieve sektor - mede door het feit dat in de cinemaprogrammatie de regel : inspanning is taboe, meer en meer veld wint. Zo bvb 'Angst essen Seele aus' van Fassbinder en 'Shirins Hochzeit' van H. Sanders waarin de moei-lijkheden van inwijkelingen om zich aan de wes-terse gedragspatronen - in casu het huwelijk - aan te passen centraal staan.

hét antiracistisch filmfeest

de Kreef van Munch

van 12 tot 25 november 1981

IN NAAM VAN DE VRIJHEID

in de Antwerpse cinema's :

CALYPSO
CARTOON'S
FILMHUIS
KING-KONG
MONTY

Antwerpen, soms een beetje cinemastad...

Tijdelijk toegelaten.

Titel van deel 3 van een Canadese film "Cinq Millions d'hommes".

Meteen een goede titel voor dit artikel... en voor het hele nummer 24.

En wat tijdelijk toegelaten precies betekent, halen we letterlijk uit de film-brochure van BEVRIJDINGSFILMS.

"Een van de meest verspreide mythes over migratie is dat de migrant kiest om te emigreren. Weliswaar is emigratie een persoonlijke keuze maar we moeten toch vaststellen dat ze beantwoordt aan meestal economische beweegredenen, waarnaar de migrant zich moet plooiën. Over 't algemeen wordt de keuze om zijn land, streek, familie te verlaten slechts ingegeven door de drang om te overleven. Dat is het wat op het einde van de 19^e eeuw en in het begin van de 20^e eeuw duizenden boeren naar de grote steden dreef in Europa en later in Amerika.

Na de tweede wereldoorlog doen zich andere grote migratiebewegingen voor, naar de geïndustrialiseerde landen van Europa - in 1970 telde men 8 miljoen gastarbeiders - en naar Noord-Amerika.

Maar waarom doen de geïndustrialiseerde landen van Europa en Amerika een beroep op zoveel vreemde arbeiders? TIJDELIJKE toelating schetst ons de geschiedenis van deze grote migratiebewegingen en legt ons het hoe en waarom van het migratiefenomeen uit.

INLEIDING: "Tijdelijk toegelaten" bespreekt de problematiek van de gastarbeiders: Waarom gaan deze mensen in een ander land werken? Vanwaar komen zij? Wie zijn zij? Waarom werden ze door Noord-Amerika en Europa zo gastvrij onthaald?

DE EERSTE MIGRATIEBEWEGINGEN: De industriële revolutie creëert een grote behoefte aan arbeidskrachten. De plattelandsbevolking, meestal boeren wier grond onteigend werd, vloeit af naar de steden. Alhoewel de industrialisering zeer snel verloopt, kunnen de ondernemingen de beschikbare arbeidskrachten niet absorberen. Een deel steekt dan de Atlantische Oceaan over, omdat de Nieuwe Wereld ook een industriële Revolutie doormaakt. Het is voor een groot deel met behulp van deze landen dat de Amerikaanse industriële macht opgebouwd werd. De eerste wereldoorlog, de beurscrash van 1929 en de grote depressie roepen echter een halt toe aan deze migraties: men creëert een reeks beperkende maatregelen. In Europa is de migratiebeweging dan al praktisch opgehouden.

DE TWEEDE MIGRATIEBEWEGING: Na de tweede wereldoorlog ontstaat er een migratie in omgekeerde richting. De geïndustrialiseerde lan-

den van West-Europa hebben arbeidskrachten nodig voor de heropbouw en om aan de behoeften van de herrijzende economie te beantwoorden. De 'arme' landen van het Middellandse Zeegebied, waar duizenden werklozen zijn, kunnen deze behoefte goedkoop voldoen. Vanaf de jaren '60 komen de 'gastarbeiders' ook uit andere werelddelen toestromen. Aangezien een klein loon beter is dan geen, accepteren zij gevaarlijk werk. Ze worden echter slechts op een tijdelijke basis toegelaten.

DE UITWIJZINGEN: Sinds de jaren '72-'73 werd de immigratiepolitiek echter eenzijdig strenger gemaakt en poogt men de terugkeer van duizenden gastarbeiders te forceren. De geïndustrialiseerde landen zitten met een economische crisis die een grote werkloosheid veroorzaakt, dus kunnen ze de gastarbeiders best missen.

WAAROM GASTARBEIDERS AANTREKKEN? Gastarbeiders aanvaarden lage lonen en lastig werk. Daardoor oefenen zij een neerwaartse druk uit op de arbeidsomstandigheden en de lonen. De gastarbeiders bevinden zich op de laagste sport van de sociale ladder en leven dikwijls in echte ghetto's (bv. de Franse bidonvilles).

HANDEL IN HERSENS: Ook de elites van de landen van de derde wereld worden aangetrokken. Men wil zo de beste buitenlandse specialisten aantrekken met behulp van allerlei voorbeeldjes en vrijheden die zij in hun vaderland niet hebben.

BESLUIT: Emigratie van niet-gekwalificeerde arbeidskrachten en van brains. Voor de enen lage lonen en ellende. Voor de anderen comfort en de voordelen van de konsumptiemaatschappij. Maar de derde wereld wordt wel beroofd van zijn menselijke rijkdommen ten voordele van de rijke landen."

En meteen voel je uit deze sociaal-economische analyse hoe vreemdelingenhaat, hoe racisme wortel kan schieten.

We geven U een paar titels van sociaal-bewogen films waarin dit probleem centraal staat. Voor meer informatie: BEVRIJDINGSFILMS, Quinten Metsplein 4, 3000 Leuven. tel. 016. 23 29 35.

GASPARAZZO: Belgische animatiefilm. 50'; van Callens en Verheeke.

Oorspronkelijk was Gasparazzo de held van een stripverhaal in de Italiaanse krant "Lotta Continua". In deze animatiefilm wordt de eigenheid van het verhaal bewaard: de tocht van het Siciliaanse boefje doorheen illusies van werk, geld, syndikale rechten, enz.

DESSERT VOOR CONSTANCE: Franse speelfilm, 60' van Sarah Maldoror.

Afrikaanse vuilnismannen in Parijs vinden een kookboek vol lekkere recepten. In hun vrije tijd lezen ze daarin en worden ware meesters in de terminologie zonder het lekkers ooit tussen de kiezen te hebben gehad. Met die kennis willen ze een kwis winnen...

SHIRINS BRUILOFT: Helma Sanders' film
van 110' voor de WDR.

Shirin, een Turkse vrouw ontsnapt uit de vrachtwagen van haar 'eigenaar' om haar man te zoeken in Duitsland. Ze vindt er onderdak bij andere gastarbeiders, vindt werk...tot het bedrijf sluit...ze belandt in de illegaliteit... en bij een pooier.

DORA. ALS'T OGENBLIK KOMT. ko-productie
voor de Zweedse teevee. 77'.

Dora, de Braziliaanse wil zelfmoord plegen in West-Berlijn. Waarom? De film overloopt haar leven, haar problemen in ballingschap, haar politieke gevangenschap, het wantrouwen waarmee ze werd omringd in Duitsland, haar wanhoop...

VIJF MILJARD MENSEN. Canadese reeks van 5 filmpjes van 30' van Nicole Duchêne en Claude Lortie.

Deel 3 daarvan is TIJDELIJK TOEGELATEN.
(zie boven)

Gasparazzo.

Dessert voor Constance

Animatiefilm - 50 min - kleur

Originele titel : Gasparazzo

Realisatie : Callens en Verheke

Beeld : Etienne De Bruyne

Muziek : Fabien Audooren

België

16 mm - optisch - Nederlands

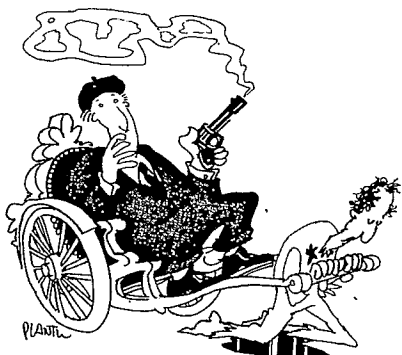
gastarbeid
sociale strijd

INHOUD

Een lange animatiefilm rond thema's als racisme, gastarbeid, werkloosheid en sociale strijd met de Italiaanse gastarbeider Gasparazzo in een weinig benijdenswaardige hoofdrol.

Het zijn harde tijden voor Gasparazzo, de Siciliaan : hij vindt geen werk, stelen lukt hem nauwelijks en hij komt uiteindelijk terecht op een plaats die hem vertrouwd is : de gevangenis. Na een opstand aldaar biedt de plaatselijke leider van de mafia hem een job aan : stakingsbreker. Maar ook dat werk ligt hem niet en hij besluit naar het Noorden te emigreren. Daar blijken de beloftes van overvloed slechts illusies te zijn : hij vindt geen kazer, het werk is oninteressant, hij maakt ruzie met iedereen, patroons, syndicaten, afgevaardigden. Na een korte maar bewogen vakantie neemt hij zijn familie mee naar het Noorden. Nu beginnen de moeilijkheden pas goed.

Oorspronkelijk was 'Gasparazzo' de held van een stripverhaal, dat gepubliceerd werd in de Italiaanse krant 'Lotta Continua'. De tekenfilm heeft de eigenheid van het verhaal bewaard : de tocht van Gasparazzo als een volksverhaal en een opeenvolging van taferelen en gags.

Speelfilm - 60 min. - kleur

Originele titel : Un Dessert pour Constance

Realisatie : Sarah Maldoror

Productie : Antenne 2 - Top Films

Frankrijk 1980

16mm - optisch - Frans gesproken - NI ondertiteld

Verkocht aan een sjacherende antiquair, samen met een stel hakmessen doorverkocht aan een slager uit de Avenue d'Alésia, door de winkelfuffrouw van de slagerij minachtend in de vuilbak gegooit, komt het kookboek van Constance Cabriolet, nieuwe en geïllustreerde uitgave 1888, uiteindelijk in de handen van Mamadou en Bokolo, Afrikaanse vuilnismanen in Parijs.

In hun 'foyer' aangekomen, na hun ronde met de vuilkar en het lossen in de verbrandingsoven, beginnen ze de wonderbaarlijke recepten van de Franse keuken te ontdekken. "Koninginnerijst" of rijst met chokolade, de acht gangen, de sausen.

Hun landgenoot Bono, een straatveger, die bij hen op de kamer woont, is zwaar ziek. Hij droomt van Afrika en wil naar zijn land terugkeren. Op een dag moet hij naar het ziekenhuis worden overgebracht. Mamadou en Bokolo vragen meneer Brocart, hun chef, om van dienst te mogen veranderen en Bono te mogen vervangen als straatveger. Ze profiteren van de vrije momenten in hun nieuwe job om zich te verdiepen in de studie van de recepten van Constance.

Op een zondagnamiddag gaan ze op bezoek bij hun vriend Bono, in het ziekenhuis. Ze vinden er alle zieken rond de beeldbuis geschaard, gefascineerd door het programma: "Het Spel van de Goede Vasten", een kwis over recepten uit de Franse keuken. Hoewel Mamadou en Bokolo nooit iets van al dat lekkers tussen de kiezen hebben gekregen, blijken ze toch een aardig woordje te kunnen meepraten. Tot grote ergernis van de andere patienten. Wanneer ze hun enthousiasme wat te luidruchtig uiten gooit een dokter hen de deur uit.

Terug thuis krijgt Mamadou een lumineus idee : als ze nu eens meededen aan de kwis, dan hadden ze geld genoeg om Bono terug naar Afrika te laten reizen. Vanaf dat moment draait alles rond de kwis en het kookboek van Constance Cabriolet. Tot de grote dag aanbreekt. Het begint goed, de eerste Franse kandidaat struikelt over een belachelijke vraag. Dan is het de beurt aan Bokolo...

Een racistisch vingertje in de pap!

Vinger in de Pap. een donderdagavondprogramma voor jongeren tussen 12 en 15 op de BRT. Héél populair. Heel goed ook. Eén van de weinige live-programma's die in Vlaanderen rechtstreeks op de buis durven komen.

Thema-uitzendingen. Rond problemen die de jongeren bezighouden.

Gastarbeiders? Jawel!

Tientallen brieven komen binnen. Positieve. Geïnteresseerde. De weinig negatieve blijken anoniem verzonden te zijn. Jammer, maar hoe krijg je die in je uitzending.

De bewuste uitzending werd dus gemaakt door buitenlandse jongens en meisjes en Vlaamse die er geen graten in zagen samen met de vreemdelingen te leven.

Eens de uitzending voorbij: een nieuwe laag post. Gemene scheldpartijen, racistische uitlatingen, opgekropte haat tegen al wat bruin is. En de verwachte verwijten: waarom zaten er geen tegenstanders in het programma???

Waarom willen tegenstanders anoniem blijven? - is de wedervraag.

We zochten voor U een paar stukjes kinderhaat uit. Ongelooflijk maar waar, zou Heer Bommel zeggen.

Koen, 16 jaar (zonder adres): "Ik vraag me dikwijls af of we hier in België of in Marokkië wonen. Zeg eens eerlijk, welke mens durft 's avonds nog in Brussel kuieren? Brussel en andere grootsteden vergelijk ik met een territorium van stinkdieren. Met de balans dan nog uitvallend in het voordeel van deze dieren, want zij bakenen hun terrein alleen af in paringstijd..."

"Ze zouden beter een cirkus openen waar mensen-vechters op hun plaats achter tralies (zoals leeuwen, want dat zijn gevaarlijke BEESTEN) zitten. Ik zou met plezier de zweep hanteren om hun eens te temmen..."

Hilde (17 jaar) zonder adres: "Ze willen graag stemrecht, wat als gevolg zou hebben dat de vreemdelingen zichzelf zouden kandidaat stellen. Wat een catastrofe zou dat wel worden! Waar zouden wij Belgjes dan nog iets te zeggen hebben? Als de vreemdelingen absoluut willen stemmen, dat ze dan naar hun land gaan..."

Patsy (brief kwam na uitzending)

"Ik ben tegen Marokkanen, Turken, Algerijnen... Daarom ben ik nog geen raciste of VMO'ster. Ik ben vóór - om het zo uit te drukken - Joden, Chinezen, negers, Italianen... Waarom ik tegen de eerste groep ben? bv. Ze vallen je op straat altijd lastig. Hoe? Je wandelt op straat. Er komt er eentje voorbij, bekijkt je alsof hij je zo ter plaatse wilt uitkleden, al mompelend met uitpuilende ogen. Veel goeds zal het wel niet zijn, want ze zeggen het in hun moedertaal. Zo laf zijn ze, dat ze het niet in het Nederlands durven zeggen!"

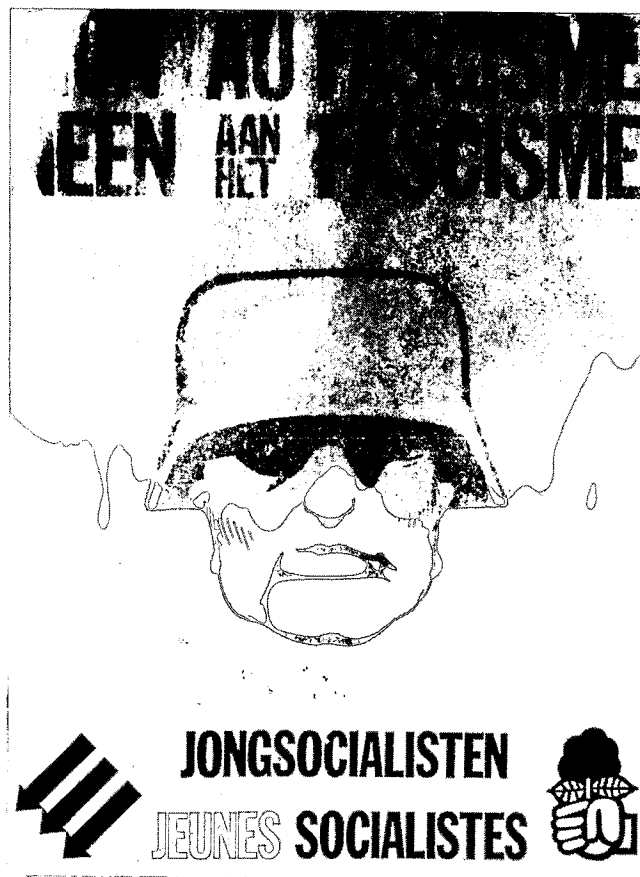
Dit zijn geen verzonnen verhaaltjes. Maar echte kinderschrijfsels, recht uit het hart, waar het diep ingeprent zit en al voorgekauwd was door de familie, de buuren...

Het zijn spijtig genoeg ook geen uitzonderingen: naarmate de crisis blijft duren en jongerenwerkloosheid een structureel verschijnsel wordt, wordt deze mentaliteit ijverig aangemoedigd door racistische en extreem-rechtse partijen en groepen.

"In onze school zijn we in de les moraal bezig met het thema 'gastarbeiders' en al wat daarmee te maken heeft. Alleen al van de 4° jaren is 90% tegen de gastarbeiders. In de buurt waar wij wonen is 70% tegen hen. Zegt dat niet genoeg hoeveel mensen tegen hen zijn?..."

We zijn gewaarschuwd!

viona westra

De school gaat Open... De school gaat toe !

Zowel in Nederland als in Vlaanderen bestaan er gemeenten met een sterke vreemdelingen-koncentratie. Nemen we bv. Borgerhout, bij Antwerpen, in de ongespoelde volksmond ook wel Marokkije genoemd.

Meer een meer gemeenten leggen een niet zo vriendelijke politiek aan de dag tegenover "al die indringers". Ook binnen de scholen waar de migrantenkinderen worden opgevangen, speelt dit fenomeen zich af. In datzelfde Borgerhout liep nochtans een boeiend opvangs- en begeleidingsproject voor die vele migrantenkinderen, en dit in twee scholen van de gemeente, in samenwerking met hun psycho-medische en sociale dienst. (PMS-dienst). Zo'n gewoon PMS-centrum kampt meestal met te weinig personeel en teveel paperasserij, zodat het personeel zijn behoefte aan een extra personeelsproject duidelijk uitte: het kwam er, zij het tijdelijk.

En tijdelijk wil zeggen dat nu dat geld niet meer voorzien wordt. Grote teleurstelling bij het personeel...maar een ramp voor de kinderen.

Want hoe ziet de situatie eruit in die gemeentelijke scholen? In de basisschool zijn er 321 kinderen, waarvan 240 vreemdelingetjes, bijna alle marokkaantjes. In de middenschool is ook ongeveer 60% van de 200 leerlingen niet van Belgische nationaliteit, ook weer vooral marokkaans.

Het speciale project (BTK= bijzonder Tijdelijk Kader) wilde vooral aandacht besteden aan de kulturele en familiale verschillen: dan heb je op de eerste plaats een tolk nodig...maar liefst een vrouw, omdat bijna alle kontakten met de familie via de moeders verlopen. Moeders die bovendien geen vreemde mannen te woord mogen staan. De tolk gaat mee op thuisbezoek. Zachtjesaan groeide een soort vertrouwenssituatie.

Maar zoiets bouw je niet op...om het na een jaar weer op te geven.

Betekent dit nu het einde voor het vele noodzakelijke werk dat door dit project werd verzet: onderzoeken en testen van de kinderen, gesprekken met de familie over het verleden en het socio-kultureel ontwikkelingsniveau; testen van kennis over eigen en nieuwe cultuur, taallessen, hulp bij administratieve beslommeringen, medische en juridische bijstand, en opvangen van allerlei onverhoedse problemen...die zoveel speciale aandacht en tact vereisen...

Moet Borgerhout Marokkije laten vallen? (zie ook: artikel Leo Bridts in SOCIAAL, jan 83)

vw.

Eind september 1981 pakte de sektor Volwassenenvorming, via de reeks OPEN SCHOOL uit met een pakket over gastarbeiders. 7 Arabische en 7 Turkse programma's op de buis, telkens van een half uur, terwijl het migrantenprogramma "VOEL JE THUIS" gedurende die periode op de televisie-uitzendingen inspeelde en reacties kon opvangen en behandelen.

(OPEN SCHOOL is in Nederland te vergelijken met TELEAC)

Uit het foldertje halen we volgende boodschap:

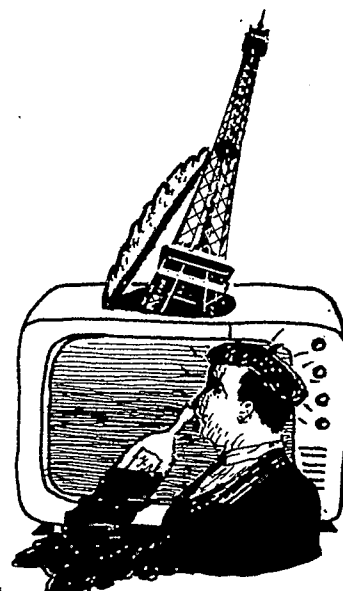
"BERABER is een Turks woord dat zoveel betekent als 'samen'. MOHADJIRIN is Arabisch en staat voor 'immigranten'. Het dubbelproject BERABER/MOHADJIRIN richt zich tot de Turkse en de Marokkaanse gemeenschap in België. In de 14 televisieprogramma's wordt haast uitsluitend Arabisch en Turks gebruikt, met Nederlandse voettitels.

Deze televisiereeks belicht een aantal aspecten van de migratie: onderwijs, gezondheid, huisvesting, gemeentepolitiek, taal en cultuur, verblijfswetgeving, organisatievormen...

De programma's zijn opgevat als pakketter zeer elementaire, praktische informatie, verlicht met Turkse en Marokkaanse muziek".

De reeks is voorbij. Maar er bestaan videokassettes van. Deze zijn te verkrijgen via de grote mediatheken of rechtstreeks via de Mediatheek van het Ministerie van Nederlandse Cultuur, Parochiaanstraat, te Brussel.

In bruikleen, uiteraard!

Enkele cr@sse uitspraken!!!

Het valt de laatste jaren meer en meer op dat punkers zich actief inzetten in de strijd tegen het racisme/fascisme; kijk maar naar de laatste betogingen georganiseerd door het A.F.F. te Antwerpen en te Gent. Het leek ons interessant om de oorzaken van deze betrokkenheid vanuit de punkbeweging eens na te gaan.

We hebben daarvoor enkele medewerkers en ex-medewerkers van Radio Centraal (een progressieve Antwerpse lokale radio) uitgenodigd voor een gesprek. Ze zijn zelf punker, al willen ze zichzelf niet zo noemen.

Uit dit twee uur durend gesprek hebben we de belangrijkste facetten die nodig zijn voor het begrijpen van de relatie tussen punk en racisme/fascisme op een rijtje gezet.

Punkers kan men de jeugd noemen die, op een provocerende en iets agressievere manier dan de hippies in de zestiger jaren, zich afzet tegen de gevestigde orde. Deze sociale beweging die in de late jaren zeventig ontstond kende een gelijktijdige ontwikkeling over de hele wereld, in heel Europa, in Noord en Zuid Amerika, tot zelfs in Borneo is het verschijnsel bekend.

Punk kan men echter moeilijk een beweging noemen, omdat punk zich niet wil verenigen en organiseren, wat de konsekwentie van onderhandelen en aankloppen bij bevoegde instanties automatisch met zich mee zou brengen. Punkers zijn echter allemaal individuen met eenzelfde ideologie en dezelfde uitingsvormen. Wat er wel op Antwerps nivo gebeurt is de vorming van 'Punks in Verzet', die kan beschouwd worden als een beweging zonder leden en zonder adres.

Om misverstanden rondom het begrip punk te vermijden moeten we een onderscheid maken tussen de meerderheid van punkers langs de ene kant en de Oi-punkers en Skinheads langs de andere kant. De Oi-punkers zijn de pas dit laatste jaar opgekomen punkers die „evenals de reeds langer bestaande Skinheads, kwa muziek en ideologie overeenkomen met de andere groep van punkers, maar die zich gedragen zoals de gevestigde media en de maatschappij van een 'punker' verwachten: agressief, maar zonder een alternatief te bieden, dragen van dure punkkledij uit 'echte' punkwinkels (1), uitsluitend luisteren naar keiharde muziek, kortom zeer rechtlijnig denkende mensen met vast omschreven normen die over 't algemeen (uiterst) rechtse sympathieën hebben (2).

In dit artikel hebben we het dus niet over dit soort punkers, maar wel over de meerderheid van punkers die zich daarvan distantieert.

**FASCISME RACISME
APARTHEID
NEEN** **AFF**

nationale betoging te Antwerpen
zaterdag 3 oktober 14.30 h st jansplein

Vanaf 14 u: meeting
Marc De Cock voorzitter van de Belgische Liga voor de verdediging van de Rechten van de Mens
Louis Van Brussel vertegenwoordiger van het Onafhankelijkheidsfront
EENHEID BELGISCHE EN BUITENLANDSE ARBEIDERS
3-10-1981 st jansplein 14h: manifestation du front antifasciste
manifestación del frente antifascista haydi! anti fascist cephe yürüyüşüne
مقاومة ضد الفاشية

Vanaf 18 u: benefietfeest in Den Wolsack Oude Beurs 27
met film, info-beurs, optredens en fuif. De opbrengst wordt verdeeld tussen het AFF en FOUR
ANTI FASCIST FRONT ANTWERPEN
L. 1980-1981

— foto AMSAB. —

De punkbeweging is nl een open beweging: iedereen kent elkaar en men staat open voor experimentele toestanden, wat ook valt af te leiden uit hun afkeer vóór vaststaande waarden en normen.

Ze klagen toestanden op politiek en sociaal vlak aan en stellen een anarchistisch-socialistisch wereldbeeld voorop. Ze zijn daarom solidair met alle onrechtvaardigheden die in deze maatschappij plaatsvinden, nl met betrekking tot controle, gastarbeiders, homo's en lesbiennes, kortom alle minderheidsgroeperingen.

Om uiting te geven aan deze gezamenlijke onvrede en beter gezegd aan deze woede tegen deze onrechtvaardigheden, hebben punkers, in navolging van Engeland, een eigen identiteit ontwikkeld. Eerst en vooral zijn punkers meer aktiegericht dan andere kritische groeperingen. Vanuit de luie stoel en met discussies voeren alléén kan je niets beïnvloeden (3). Wél door op straat te komen. Dit is echter geen synoniem aan gebruiken van geweld, integendeel punkers zijn pacifistisch ingesteld.

De media hebben hierin een nefaste rol gespeeld i.v.m. de bekendmaking van punk, en dan vooral gerelateerd aan het begrip agressie.

Verder onderscheiden punkers zich vooral d.m.v. een eigen kledij en uiterlijk. Kleding wordt

Mooie pieren verwerven is niets buitengewoons

Omdat u er zich rekenschap van geeft dat u, met een atletisch voorkomen onmiddellijk meer invloed, meer prestige zult hebben op degenen die u omringen :

WELKE Kiest U ?

GEDURENDE

Niemand kan de voordelen van de spierontwikkeling betwisten, maar wanneer men de resultaten bekijkt, zoals deze van bovenstaande beoefenaars, mag men dan niet spreken van de verbazingwekkende mogelijkheden van de methode **KAMPIOEN** worden ?

Omdat u hebt kunnen vaststellen dat het de lichamelijke superioriteit is welke de mooiste successen van het Leven verzekert.

VOOR

garandeert u resultaten...

onrechtvaardigheden aanklaagt en waartegen dan ook daadwerkelijk moet gereageerd worden. Ze worden dan ook veelvuldig opgemerkt bij betogingen en akties, maar ook bij optredens samen met andere minderheden. Zij zoeken nl in hun dagelijks leven ook actieve samenwerking. In België uit zich dat vooral in optredens met Marokkanen en Turken.

In de tweede plaats manifesteren ze zich door hun kledij en hun uiterlijk, die als afwijkend van de gangbare normen wordt geacht.

In de derde plaats de media die hierin een niet te onderschatten rol gespeeld hebben, in de beginperiode door verkeerde interpretaties te geven aan enkele uiterlijke verschijningsvormen van de punkbeweging zoals bv de hakenkruisen bij Johnny Rotten, en de zware kledij, zonder de moeite te nemen de ware toedracht van deze tekens te doorgronden, en later door punks slechts te vermelden bij rellen.

Deze drie factoren hebben een belangrijke invloed op het leven van punkers, doordat deze kenmerken duidelijk in de kaart spelen van politie en rijkswacht, en van het hele rechtssysteem, die het niet kan nalaten om mensen die maar enigszins afwijken van het doorsnee-gedrag van de bevolking te controleren (o.a. door paskontroles, fouilleren op straat, huiszoekingen,...) en desnoods te arresteren, dit alles zonder gegronde redenen. De punkers ontkomen ook niet aan de indruk dat fascistisch-denkelijk doelend op V.M.O.-ers- in bescherming worden genomen door deze zelfde politie en rijkswacht. Deze ervaringen die dagelijks kost zijn voor punkers konfronteert hen des te meer met de onverdooken vormen van diskriminatie van de armen van de staat met marginale groepen. Dit besef kanaliseert zich in de daadwerkelijke strijd tegen het racisme/fascisme.

De vraag die we ons hierbij stelden is of het gevaar er niet inziet dat de punkbeweging een voorbijgaand gebeuren is, waarvan de eerste vormen van inkapseling reeds te merken zijn, nl de verkommercialisering van de kulturele uitingvormen van punk, waaronder kleding en muziek.

De essentie van de punkbeweging ligt echter in de idee, in wat er gedacht wordt en niet per se hoe dit geuit wordt. En de idee wordt niet ingekapseld, integendeel, dit evolueert konstant, totdat er op een gegeven ogenblik een nieuwe beweging zal ontstaan, die anders zal zijn kwa uitzicht en methode. De naam van de beweging is niet belangrijk.

beschouwd als iets persoonlijks en dus bedoeld als reactie tegen de geuniformeerde mode, die sowieso geld moet kosten.

En last but not least treden de punkers naar buiten met eigen kulturele uitingvormen, waarvan de bekendste hun muziek is (4). Het belangrijkste aan de muziek is dat deze een weergave is wat er bij punkers leeft, nl zeer democratisch want punkmuziek staat open voor iedereen omdat ze én eenvoudig is én goedkoop (5). Naast het muzikale aspekt spelen in feite de teksten de hoofdrol, vermits deze als communicatiemiddel funktioneert, nl het overbrengen wat punkers denken.

Dit overzicht van het functioneren van de punkbeweging bevat belangrijke gegevens voor het begrijpen van de hardnekkigheid waarmee punkers zich inzetten voor de bestrijding van het racisme/fascisme.

Het ageren hiertegen wordt door hen als een zeer belangrijk facet van de punkideologie beschouwd, omdat zij dagelijks gekonfronteerd worden met racistische/fascistische toestanden. Deze dagelijkse konfrontatie komt voort uit het feit dat punkers zich duidelijk zichtbaar manifesteren in de maatschappij.

In de eerste plaats door hun ideologie die alle

Uit dit gesprek met enkele punkers kunnen we konkluderen dat de punkbeweging nog steeds een actuele sociale beweging is die op een eigen manier inspeelt op de aktualiteit, waarbij het reageren tegen racistische en fascistische tendensen een belangrijke plaats inneemt door hun dagelijkse ervaringen waarvan zijzelf het mikpunt zijn. De meest manifeste uitingsvorm van deze onvrede bij punkers ligt in hun muziek, wat een volledige weergave is van hoe de punkbeweging denkt.

M.m.v. Marleen Van Eynde (Ontgoochelde Frigo), Eddy Jannssens (van Studio Stront), Jan Lambrechts en Nico (van R.M. Productions)

Opgetekend door Chris De Ley

Noten

- (1) Terwijl de beste en grootste punkwinkel in Antwerpen eigenlijk 'Spullenhulp' is.
- (2) Een deel van de winst van de favoriete groepen van de Oi-pnks (Exploited, Blitz, GBH) gaan naar de Engelse extreem-rechtse groepering National Front.
- (3) Hier komt vooral de kritiek op de 'links-alternatieven' naar voor.
- (4) Andere kulturele uitingsvormen zijn : het maken van politieke collages van foto's, cassettes en boekjes ('fanzien').
- (5) Punkmuziek was de eerste vorm van muziek waarbij vrouwen een volwaardige rol speelden, i.t.t. de vroegere back-groundfiguren of sex-objekten.

De schrijver van "Reds" investeert in "Blues"

-politieke postkaarten uit Groot-Brittannië.

De Engelse politieke toneelauteur en scenarist TREVOR GRIFFITHS is ook op het vasteland niet onbekend. Zijn toneelstuk "OCCUPATIONS" werd door Dirk Buysse in de Korrekelder geënceneerd als "DE FABRIEKEN BEZET" en door de Nederlandse groep SATER als "RODE ZONDAG". Ook zijn stuk "THE COMEDIANS" is al in Nederland opgevoerd. Het meest kreeg Griffiths bekendheid als scenarist van de films "REDS" met Warren Beatty en Diane Keaton.

Een deel van zijn gage voor "REDS" heeft Griffiths geïnvesteerd in het opstarten van COUNTERCARDS, een groep grafische kunstenaars die politieke postkaarten massaal willen verspreiden.

Als kritische kommentaar op "REDS" heeft Countercards "BLUES" uitgebracht. Blues is één kaart uit een serie over actuele politieke thema's. "Join CND" (Kom bij de Kampagne voor Nukleaire Ontwapening) is een andere kaart uit die reeks.

(afbeeldingen betreffende kaarten)

Een tweede reeks postkaarten vertelt "A People's History of Yorkshire": de geschiedenis van het gewone volk in het mijnwerkers-district Yorkshire. Met name een mijnwerkersstaking uit 1893, en de bloedige onderdrukking ervan worden uitgebeeld. Onderstaande kaart heet "Featherstone 9.45 a.m." In het dorpje Featherstone schoten soldaten James Duggan en James Gibbs dood, die piket stonden. De families van de twee doden kregen 100 pond compensatie.

(afbeelding featherstone)

Een derde reeks kaarten bestaat uit de affiches van de Schotse toneelgroep 7.84 van John Mc Grath.

(afbeelding)

De catalogus van Countercards kan je aanvragen bij:
17 Linden Terrace, Pontefract
WEST YORKSHIRE WF8 4 AE

Paul De Bruyne

7:84 The Ballygombeen Bequest

Theatre
Company
presents

A play by John Arden and
Margaretta D'Arcy

12 N.A.T.O. AWARD NOMINATIONS Including Best Weapon

BLUES

RONALD REAGAN
MARGARET THATCHER

BLUES • RONALD REAGAN • MARGARET THATCHER • ALEXANDER HAIG
CASPAR WEINBURGER • FRANCIS PYM • NORMAN TEBBITT
PHOTOGRAPHED & EDITED BY MEDIA MENDACITY • THEME MUSIC BY THE MASSES
CHOIRS OF THE MORAL MAJORITY • PRODUCTION DESIGN BY P.R. JOB
HOSPITALITY BY H.M. THE QUEEN • WRITTEN BY RONALD REAGAN AND MILTON
FRIEDMAN • PRODUCED & DIRECTED BY RONALD REAGAN • DISTRIBUTED BY
PENTAGON PRODUCTIONS (A SUBSIDIARY OF ENGULF AND DEVOUR)

FROM
JUNE 8TH

EMPIRE

PROTEST AND SURVIVE

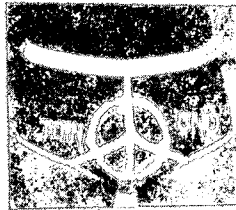
"Present day absentee landlords, the IRA, the British army and various individual hypocrites, both English and Irish, are the targets of John Arden's new play 'The Ballygombeen Bequest'." *Belfast Telegraph*

7% of the population of this country owns 85% of the wealth

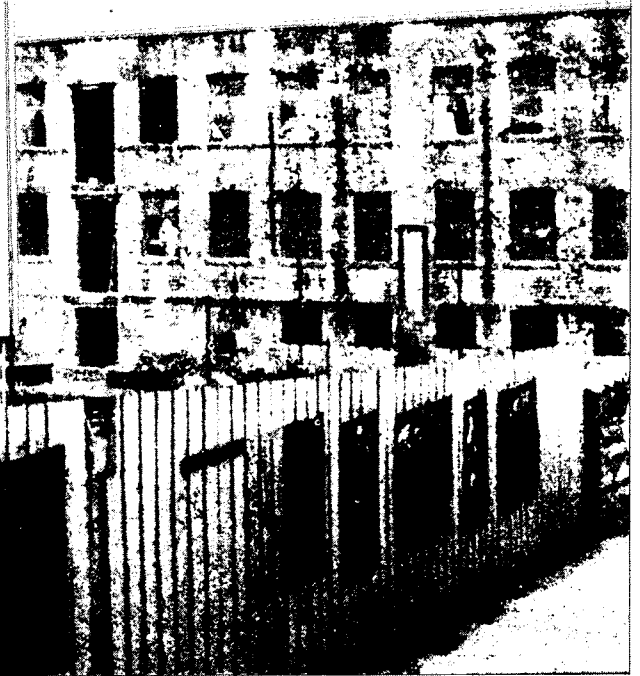
With acknowledgements to George Groux

BY BRITISH

Y FELL OUT ?

Y FELL OUT Only from Lyle & Scott.
All British. All Cotton. No little far less?

Wat zullen we schild'ren, februari lang.?.....

Het februari kollektief ..

In de jaren van strijd tegen de Duitse bezetter ontwikkelden zich reeds gedachten over toekomstige organisatievormen voor de Nederlandse kunstenaars na de bevrijding. Voortgekomen uit het kunstenaarsverzet is de Beroepsvereniging van Beeldende Kunstenaars (BBK). Vooral na de demokratiseringsgolf aan het eind der zestiger jaren tijdens de uitbouw van een standsorganisatie tot socialistische vakbond kwam de antifascistische traditie sterk naar voren. De BBK organiseerde manifestaties zoals 'Kunstenaars tegen Apartheid', 'Kunstenaars contra Fascisme', acties tegen beroepsverboden in de BRD, herhaaldelijk en in verschillende vormen acties tegen de politieke situatie in Chili en Indonesië. De BBK was actief in de strijd tegen de neutronenbom.

"'Kunst heeft met politiek niets te maken'". Oude beduimelde leuze, die men ook maar al te graag vervormde tot "Kunstenaars hebben met politiek niets te maken". In beide vormen heeft het in de vorige eeuw gediend als dekmantel voor het maatschappelijk isolement van de kunstenaars ..." (uit 'De Vrije Kunstenaar', 15 januari 1945)

In februari 1978 was de BBK medeorganisator van de viering van het 25 jarig bestaan van de Chileense eenheidsvakcentrale CUT. Hier werden de betrokken beeldende kunstenaars konkreet verzocht een dekor te schilderen. Het dekor werd uitgevoerd met erin verwerkt het symbool van het Nederlandse verzet tegen fascistische onderdrukking 'de dokwerker'. (een beeld van Mari Andriesen)

Ondertekend werd het doek voor die gelegenheid met Collectief Februari. Februari is de maand, waarin elk jaar met een défilé langs deze dokwerker de staking van 25 februari 1941 tegen de Duitse bezetter wordt herdacht. Met de herdenking wordt eveneens steeds weer een aktuele verbinding gelegd tussen de strijd van toen en het perspektief van bevrijding van onderdrukking nu, het dagelijkse gevaar van racisme en vreemdelingenhaat en de dreiging van oorlog.

Het collectief besloot na dit eerste doek om door te gaan.

Wij wilden inzetbaar blijven om met beeldende middelen een bijdrage te leveren in de strijd tegen onderdrukking en uitbuiting, tegen racisme, fascisme en oorlogsgevaar. Het manifest van (de herdenking van) het verzet, de traditie van het kunstenaarsverzet en een socialistisch perspektief werd de basis voor ons -nu vijf jaar bestaand- Februari Collectief.

Sinds eind '78 hebben we ook de beschikking over een werkplaats, waarin van tijd tot tijd exposities werden gehouden. O.a. werd er in de maand februari altijd een expositie georganiseerd met als thema de antifascistische strijd. Daarbij was het de bedoeling ook werk van niet-leden, hun individuele benadering van het thema te kon-

fronteren met publieksgroepen. Vervolgens werden de exposities nog gebruikt in diverse manifestaties en tijdens activiteiten op 4 en 5 mei, de bevrijdingsdag en de daaraan voorafgaande herdenking van de slachtoffers van oorlog en bezetting.

Het uitzetten van tentoonstellingen is voor ons belangrijk omdat de ruimte van het Collectief wat betreft ligging en toegankelijkheid te vergelijken is met de galerie. Daarom is de ruimte zelf ook maar één poot om op te staan. De andere is de konkrete betrokkenheid van het Collectief of leden van het Collectief bij verschillende politieke acties. Via deze betrokkenheid kan een samenwerking tot stand gebracht worden. Bovendien blijkt elk thema andere publieksgroepen aan te spreken en uitbreiding hiervan streven wij na door een 'eigen' tentoonstellingscircuit via buurthuizen, culturele centra, faculteiten, etc. Wij trachten een aktiegevoeligheid uit te dragen, die zich aan de ene kant manifesteert door grote achtergronddoeken in zalen of muurschilderingen, maar tegelikkertijd ook door 'stille' aanwezigheid van een gevarieerd aanbod in individuele benaderingen van een thema in een expositie. De als vanzelfsprekende aanwezigheid van beeldende kunst tijdens manifestaties is één mogelijkheid om de kloof tussen beeldende kunst en gewone mensen te overbruggen.

Beeldende kunstenaars zijn gezien de wijze van hun produceren eenlingen. Dat is het beeld dat in de cultus van hedendaagse westerse kunstbeschouwing vooral dient om de uitzonderlijke prestaties van uitzonderlijk begaafde personen boven minder geslaagden en een massa van mislukkingen te plaatsen. Zeker komt hier al één aspect van het thema om de hoek kijken.

Binnen het bestek van dit artikel zal ik echter alleen de geschiedenis en de praktijk van de co-operatieve vereniging 'Februari Collectief' plaatsen in de traditie van de antifascistische strijd van Nederlandse beeldende kunstenaars. Want het is juist in hun geschiedenis gebleken dat zij géén eenlingen hoeven te zijn.

Beeldende kunst kan niet vrij staan tegenover maatschappelijke ontwikkelingen en verhoudingen. Wat geldt voor onze houding tegenover landen, waarin door offensieve rechtse krachten dictaturen worden geïnstalleerd, dat raakt ook onze beroepspraktijk. Internationale solidariteit met onderdrukten en vrijheidsstrijders, solidariteit met een strijdbaar georganiseerde arbeidersklasse hier en waakzaamheid tegenover racisme, fascisme en vredesstrijd zijn onze thema's.

Wat wij in het Februari Collectief vooral willen doen is een platform te creëren voor het inzetten van beeldende middelen in politieke actie. Daarbij staan of vallen onze mogelijkheden met de kracht van de actie zelf. De stuwkracht van acties geeft ons de thema's aan de hand waarvoor wij in opdracht of uit eigen beweging onze vaardigheden in kunnen zetten.

Daarbij is onze plaats binnen het officiële kunstcircuit overstreden. Toen een paar jaar geleden in Amsterdam in een afbraakbuurt binnen een openbare inschrijving voor een aantal muurschilderingen sprake was van het thema 'vreemdelingenhaat' bleek dit in procedures die nu nog niet zijn afgesloten overduidelijk. Wij namen de beruchte 1 november-wet tot uitgangspunt, te weten het beeld van een buitenlander, die door de maréchaussee op een vliegtuig wordt gezet. Dit eerste ontwerp en ook een volgende, waarin meer algemeen uitbuiting werd uitgebeeld werden op formele gronden afgewezen, 'te illustratief' was het argument.

Tussen alle ondertussen in deze buurt gereali-seerde schilderijen is er niet één te vinden met de oorspronkelijke themastelling. Hier was kunst, als logische uitdrukking van een politieke gedachte, die steun zou zoeken en vinden onder de bevolking, niet gewenst. Want zo is het wezen van 'ware kunst' niet. Beeldende kunst is verplicht uniek te zijn, uitzonderlijke autonome prestatie...

Het was een opdracht van de gemeente.

foto: het februarikollectief.

"Doch daarnaast hebben, naar onze overtuiging, de kunstenaars en de met hun verbonden groepen van andere kulturele werkers de taak er het hunne toe bij te dragen dat de vruchten van hun arbeid niet slechts ten deel vallen aan een kleine groep van economische en maatschappelijk bevoorrechten, doch mede aan hen die door arbeid de maatschappelijke rijkdom voortbrengen."

(uit 'De Vrije Kunstenaar', december 1943)

Met deze opdracht blijven wij aan het werk.

Bernd Lehmann

... Gedichtjes...

lied der bannelingen

Omdat wij de miserie
Uit onze hoofden weerden
Zijn wij door alle landen
Voorgoed verbannen

Wij zijn thuis op de hele wereld
Onze wet is de Vrijheidsdrang
In onze harten, in onze harten,
Wij zijn thuis op de hele wereld
In onze harten leeft een
Rebellenzang

Waar ook op deze wereld
Opstand gaat broeien
Vinden wij broederscharen
Die altijd groeien

Wij zwerven langs de wegen
en over zeeën
Voor ons geloof vergeten wij
Huizen en vrienden

Maar eens keren wij weer,
wij bannelingen
Om 't vals gezongen welvaartslied
juister te zingen

Kollektief INS

'Gast'-arbeiders.

steunpilaren in de bouw
ik zie je de straten openbreken
via de trekautomaat
je magen vullen
motoren in menig fabriek
's nachts in dienst van schoonmaakbedrijven
aas voor de koppelbaas

je putjes-vuilnis-klusjesman
je voetveeg zondebok je zwarte schaap
je stoflap tegelijk
een welkom in de jaren '60
nu niet meer
je ziet ze liever gaan!
nu bij de daling van je conjunktuur
en steiging van je werklozentel

Boersma en Haars verklaren vogelvrij
de illegaal
zwoegend voor dagelijks brood en onderdak
en onderwijl spekken hun zak
huisbaas pension- en hoteleigenaar
en de politie arresteert
en vreemdelingendienst diskrimineert
in naam der wet
om een vergunning voor verblijf of werk
en dat terwijl VERDOMME:
WERK EN WONING ZIJN FUNDAMENTELE
RECHTEN VAN ELKE MENS

R. MacDonald

omdat ik zwart ben!

Waarom lachen de mensen als ik spreek,
en noemen ze mijn woorden
gestamel van een baby,
die huult, maar zelf niet weet waarom?
Omdat ik zwart ben?

Waarom honen zij mij als ik opsta
en rechtsta in hunne raad,
hen recht in de ogen zie,
hun eigen taal tot hen spreek?
Alleen omdat ik zwart ben?

Joseph Cotter Jr.

vreemd.... !?!!

iedereen die kent me wel
ik ben zo eentje met een ander vel
zo'n luizig viezig sjofel ding
ja mijnheer, zo'n vreemdeling

op de straat lopen wij met velen
met andre kindren mogen wij niet spelen
en mijn papa mag niet op kafee
met zo'n bordje "interdit aux étrangers"

Want zo'n ras uit een ander land
vindt madmazel chi-chi chokant
ondertussen betaalt ze fortuinen
on in ons land haar buik te laten bruinen
laat grote mensen over al die zaken
maar diskussiëren en ruzie maken
over zwarten groenen en gelen
maar wij willen met alle kindren spelen

kinderteater STEKELBEES

uit: "De kleine vandalen"

Remedies tegen de bruine ziekte...

Waarom een betere titel zoeken dan deze die we vonden in het boeknummer van "Sociaal", jg.3, 1982, n°11 op bl.17. (artikel van Hugo Gijssels)

Het racisme wint veld...met de crisis. En vertoont bovendien soms rare kronkels: Europese immigranten worden nog geduld, maar Arabische worden mijlen ver gewenst. De grootste onenigheid bestaat over de vraag of gastarbeiders andere rechten hebben of gelijke rechten hebben als autochtone arbeiders. Zelfs binnen in de arbeidersbewegingen houden dapperen plots de mond.

Hoogste tijd dus voor wat literaire voorlichting.

JE RECHTEN ALS VREEMDELING is een praktische gids voor welzijnswerkers, wetswinkels en wijkagenten... en heeft het vooral over werk- en verblijfsvergunningen. (uit.EPO, Gaëtan Moffarts, 1982)

VREEMD IN VLAANDEREN is een zeer toegankelijk laag-drempelboekje dat uitstekend als praktische handleiding kan gebruikt worden in sociale diensten. (Gaëtan Moffarts en Frank Bundervoet, Koning Boudewijnstichting, '81)

LE DROIT FAMILIAL MAGHREBIN ET SON APPLICATION EN BELGIQUE, een gespecialiseerd standaardwerk, uniek omdat het alle informatie over familierecht bundelt, wat het Muzelmaanse recht betreft, zij het beperkt tot Marokko, Tunesie en Algerije. (Michel Taverne, éd. Larcier, Brussel, 1981)

DE VREEMDELINGENWET: 8 verschillende auteurs bekijken vanuit verschillende hoek de nieuwe vreemdelingenwet in België. Minder praktisch...en duur. (Hans Van Houtte, Kluwer, 1981.)

RACISTEN HEBBEN ONGELIJK: een klein en handig boekje dat de theorie weerlegt dat gastarbeiders profiteurs zijn. (Rita Bollen en Frank Moulaert, Kritak, 1982.)

GASTARBEIDERS, LOTGENOOT EN LANDGENOOT? Het 1° standaardwerk in Vlaanderen: over de plaats van de immigrant in het productieproces en op de arbeidsmarkt, de plaats in de arbeidersklasse en de relatie tot de vakbonden, hun aandeel in de arbeidersstrijd en een pleidooi voor gelijkberechtiging. (Albert Martens en Mieke Aerts, Kritak, 1978)

KENNISMAKING MET DE TURKSE TAAL en MAROKKAANS VOOR NEDERLANDSTALIGEN: een pleidooi om de taalbarrière op te heffen. (Ned.Centrum voor Buitenlanders, F.C.Donderstraat 17A, 3572 Utrecht)

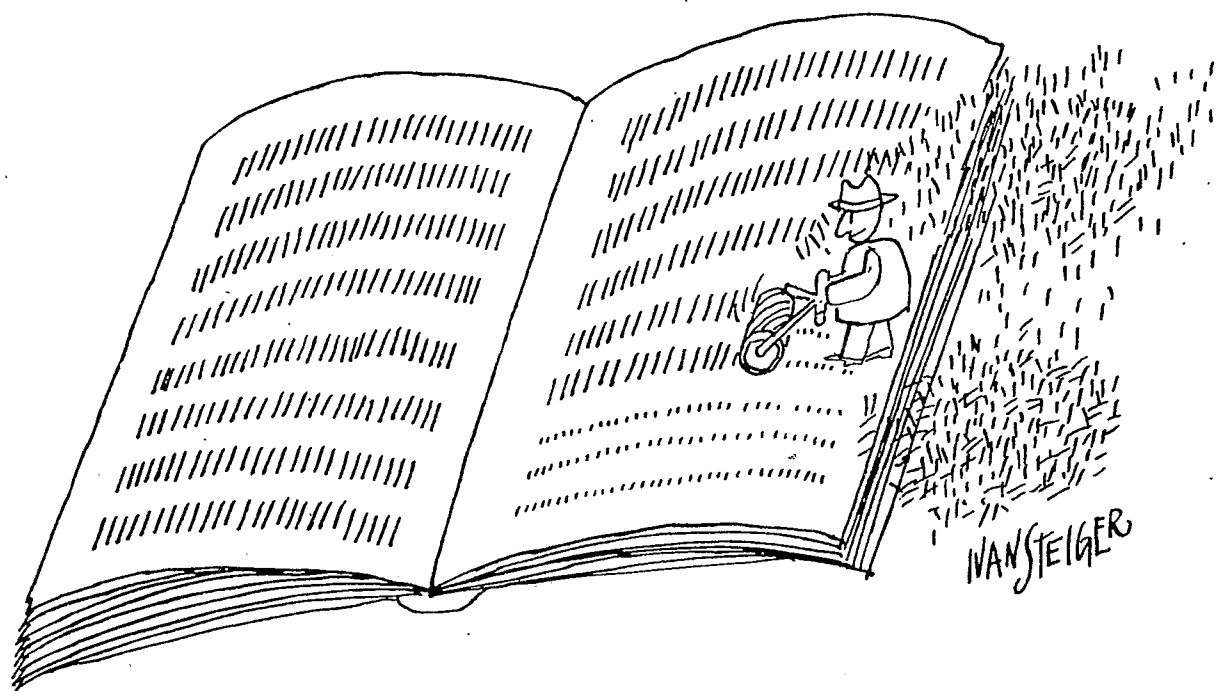
VAN CALTENISETTA NAAR BRUSSEL EN GENK: wijst op de eigenheid van alle cultuurbewegingen van gastarbeiders. (vooral Siciliaanse beweging) (Johan Leman, ACCO, 1982)

GASTARBEID EN 2° GENERATIE: een reeks lezingen in verband met het migrantenonderzoek. (Studium Generale Erasmusuniversiteit Rotterdam, 1979)

IN NAAM VAN DE VRIJHEID, een tijdschrift door de Joodse gemeenschap uitgegeven in Vlaanderen, heeft een aantal themanummers over racisme:

- LITERATUUR EN RACISME (n°10, jg 2, okt 81)
- FILM EN RACISME (n°11, jg 2, nov 81)
- NATIONALE DAG ANTI-RACISME IN ALLE SCHOLEN (n°9, jg 2, sept 81)

Wij geven dit met enig voorbehoud, omdat het tijdschrift zelf in racistische taal dreigt te verzeilen, zogauw het Palestijnse Vraagstuk aan de orde van de dag is).

"Bij het verkopen van mijn bundel:" De onvermijdelijke splijting" werd mij vaak de vraag gesteld waarom ik het deed en of ik een speciale doelstelling voor ogen had. Ik gaf als antwoord dat ik de mensen hier wilde interesseren voor werken die vanuit een andere culturele achtergrond geïnspireerd waren. Ik weet dat men hier literair veel te eenzijdig geïoriënteerd is. Op de middelbare scholen en de verschillende fakulteiten der letterkunde komt men nauwelijks voorbij de grenzen van Europa..."

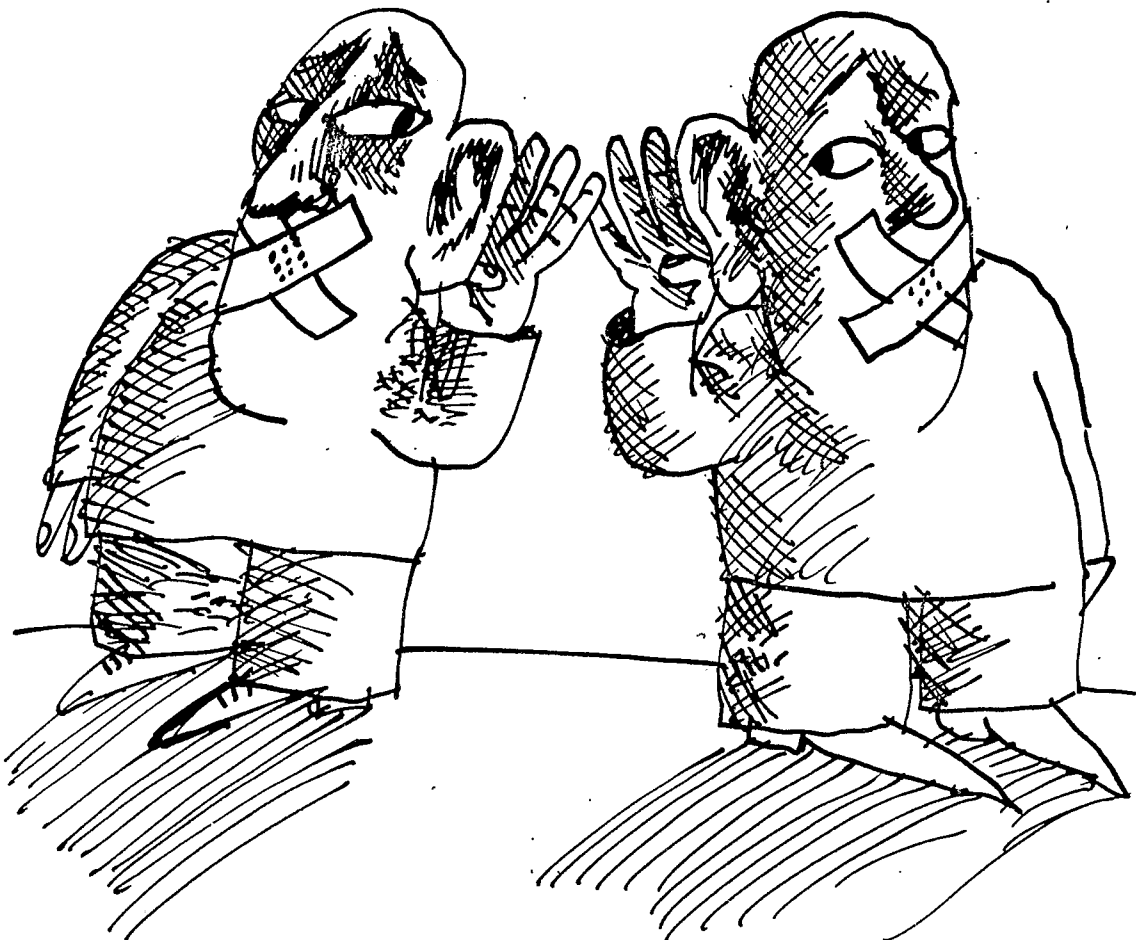
Tot daar een stukje inleiding op de dichtbundel DE WERELD OP ZIJN KOP van de Surinaamse dichter Julian With, geboren in 54. Nog voor hij in Nederland psychologie kwam studeren schreef hij in Suriname het werk "JA, IK BEN EEN MARRON" en de dichtbundel "BEVRIJD MIJN VOLK". In 1987 werd het "DE ONVERMIJDELIJKE SPLIJTING", die tot zijn grote verbazing warm en lovend werd onthaald, en in 1979 het prozawerk "LAND VAN HARMONIEUSE KONTRASTEN?", over de diskriminatie in zijn geboorteland. DE WERELD OP ZIJN KOP vult een poëtische leegte op in de Nederlandse poësie:

"Ik geloof stellig dat het niet alleen een taak van sociale wetenschappers, in het bijzonder van antropologen is om mensen met verschillende culturele achtergronden dicht bij elkaar te brengen, maar ook dat kunstenaars een flinke bijdrage kunnen leveren...en deze bundel is een magere poging in die richting".

Julian With, Schuylenburglaan 64,
3571 SK Utrecht.

uit deze bundel: HET EEUWIGE GEVECHT.

TRAAG VAN BEGRIP
VERWEVEN IN HUN WAANVOORSTELLINGEN
VERZIEKT DOOR HUN INTELLEKTUALISME
VERBLIND DOOR HET RACISME
BEPERKT VAN SOCIAAL INZICHT
BEROOFD VAN ELK MENSELIJK GEVOEL
VERTEERD DOOR HUN
WEERZINWEKKENDE WORSTELING
VOOR ZELFWAARDERING
DE RACISTEN.

THOMAS CHOFF

- Adressenlijst kulturele groepen van migranten (vlaanderen)

Onderstaande lijst is slechts een selectie van dans- en muziekgroepen van migranten in Vlaanderen. Voortdurend immers ontstaan er nieuwe groepen en verdwijnen er bestaande : immigrantenkultuur leeft.

Up to date informatie hierover kan steeds doorgegeven of ingewonnen worden bij KIS, Breughelstraat 33, 2000 Antwerpen, tel. 03/239 06 08.

ALGERIJE

Hamsi Boubeker, Avenue des Combattants 58, 1340
Brussel, 010/41 11 98 (berbermuziek)

MAROKKO

Hajitkoum, Rogierstraat 228, 1030 Brussel (theatermuziek)

El Wenessa, Werkhuizenstraat 25, 1080 Brussel,
02/426 74 95 (muziek)

El Auchak, St Franciscusstraat 74, 1030 Brussel,
02/219 51 73

LIBANON

Marwan Zoueini, Adolf Mathieustraat 28, 1050
Brussel, 02/648 75 95 (muziek)

ITALIE

I Campagnoli, Ceinturlaan 51, 3600 Genk, 011/
38 13 20 (dans)

Bella Ciao (CASI-UO), A. Willemijnsstraat 21,
1070 Anderlecht (muziektheater)

VIETNAM

Truong Son, Emiel Banningstraat 49, 1050 Brussel
02/672 15 53 (dans)

TURKIJE

Coçuk Folklor Ekibi, Schijfwerpersstraat 143,
2000 Antwerpen, 03/828 89 65 (kinderdansgroep)

UTTB Folklor Ekibi, Clémenceualaan 74, 1070
Anderlecht, 02/524 25 22 (dans)

SPANJE

Grupo Folklorico del Centro Gallago de Bruselas,
Waterloesestwg 221, 1060 Brussel, 02/537 45 47
(dans en muziek)

Javier Lavandera, Amazonestraat 21, 1050 Brussel
02/537 78 97 (zanger)

Diego Muñoz de Cordoba, rue Adolphe Boignet 8,
4000 Luik, 041/27 61 72 (dansorkest)

Garcia Lorca, rue des Foulons, 1000 Brussel, 02/
511 48 72 (dans)

Manuel Lopez Listan, Bodeghemstraat 71, 1000
Brussel, 02/511 77 30 (flamenco)

Solera IV en Brisa, Ter Hilst 183, 3500 Hasselt,
011/35 89 20 (dansorkest-flamenco)

Los Sevillanos, Metaalstraat 7, 1060 Brussel,
02/538 08 91

PORTUGAL

Luis Filipa Garcés, rue de la Cuve 29, 1050 Brus-
sel (zanger)

Grupo Folklórico da APEB, rue de la Cuve 26,
1050 Brussel, 02/647 46 17 (koorzang-dansgroep)

POLEN

Pianini, Major Barbenlaan 15, 3630 Maasmechelen, 011/76 57 91 (dans)

GRIEKENLAND

Zorbades, Van Wesenbeeckstraat 1, 2000 Antwerpen, 03/232 90 18 (dans)

Saipia, Onafhankelijkheidslaan 10, 3600 Genk,
011/38 31 37

ANDERE

Zigeunergroep de Piotto's, Gulden Vlieslaan 67,
8000 Brugge, 050/33 24 33

lijst van groeperingen die rondom racisme, fascisme & gastarbeid werken

1. groepen aangesloten bij het Kultureel Front Vlaanderen
 2. groepen aangesloten bij het Kultureel Front Nederland
 3. andere
1. De Andere Film, Gratiekapelstraat 7, 2000 Antwerpen, 03/234 16 40 (filmverdelër)
 Bevrijdingsfilms, Quinten Metsysplein, 4, 3000 Leuven, 016/23 29 35 (filmverdelër)
 Fugitive Cinema, Keizerstraat 52, 2000 Antwerpen, 03/234 22 22 (filmproducent en -verdelër)
 Gustaaf De Meersman, Smidsestraat 56, 9000 Gent, 091/22 20 45 (theater)
 Hey-Pasoepkoor, Luchtvaartstraat 51, 2200 Borgerhout, 03/322 56 00
 Kollektief INS, Hertstraat 7, 2100 Deurne, 03/325 17 77 (theater)
 Kopspel, Breughelstraat 31-33, 2000 Antwerpen, 03/218 69 49 (theater, aktie-service)
 Masereelkoor, Christ. Ketele, Lange van Ruusbroekstraat 115, 2000 Antwerpen
 Morguen, Van der Keilenstraat 59, 2200 Borgerhout, 03/232 55 30 (tentoonstellingsruimte)
 Politfilm, Patrick Desmeytere, Eredienstlaan
 Stekelbees, Hoge Weg, 166, 9000 Gent, 091/51 10 24 (kindertheater)
 Symptoom, Reinaertstraat 125, 9000 Gent, 091/27 51 96 (theater)
 Tie Drie, Tone Brulin, Pretoriastraat 22, 2600 Berchem, 03/325 88 50 (theater)
 2. Adamaria, Rozenstraat 86c, 1016 NX Amsterdam, 020/23 23 86-27 64 80 (theater)
 Alarm, 2e Ooserparkstraat 145 b, 1092 BD Amsterdam, 020/27 61 77-94 97 48 (theater)
 Amnesty International Groningen, Rudi Kamminga, Koolstraat 29 a, 9717 KB Groningen, 050/71 80 39 (theater)
 Amnesty International Odijk, F. Roell, Joffer Juttenstraat 6, 3984 KE Odijk, 03405/1650 (theater)
 Amnesty International N-Holland, Cor Stam, Pluutstraat 17, 1443 ER Purmerend, 02990/27392 (theater)
 Amnesty International Vrouwengroep Utrecht, Berkenlaan 12, 3723 XN Bilthoven, 030/79 05 67 (theater)
 Amsterdams Stadsjournaal, Postbus 1379, 1000 BJ Amsterdam, 020/86 79 16
 Beroerd, Voorthuizerstraat 123, 3881 SG Putten, 03419/463 (theater)
 Bonje, Keyenburg 70, 4702 RE Roosendaal, 01650/35 439-56 757 (theater)
 BruinBrood & Spele,; Dunantstraat 1277, 2713 TR Zoetermeer, 079/16 34 6 (theater)
 Collectief Muziektheater, Roy Wannée, Driewegenhof 247, 4337 GE Middelburg, 01180/11733 (theater)
 Diskus, Zaagmolendrift 11 a, 3036 JV Rotterdam, 010/669011 (theater)
 Februarikollektief, Rozenstraat 55, 1016 NX Amsterdam, 020/328775 (beelden-de vorming)
 Gado Tjo, Wiard Sterk, De Ruyterkade 149, 1011 AC Amsterdam, 020/247696 (theater)
 Jan Govers, Jasmijnstraat 26, 5246 AA Rosmalen, 073/132586 (beeldende vormgeving)
 HTIB dansgroep, 1e Weteringplantsoen 2c sous, 1017 SJ Amsterdam, 020/221820 (theater)
 Jivan Joti, Jan Hendrikstraat 3a, 2512 GK Den Haag, 070/65 3903 (theater)
 de Meerpaal, Peter Schneider, Kloveniersburgwal 19, 1011 JV Amsterdam, 020/279921 (theater)
 4 Mei Projekt, Soerabajastraat 27 g, 9715 LN Groningen, 050/714799 (muziek)
 Menens, Muntstraat 6-6a, 3512 EV Utrecht, 030/316661 (theater)
 Musica Nova, Pauwstraat 13 a, 3512 TG Utrecht, 030/312153 (muziek)
 Nat. Hekelkabaret, 'tschaar 41, 1261 MP Blaricum, 02152/50932 (theater)
 Obscene, Maliebaan 103, 3581 CH Utrecht, 030/318031 (theater)
 Ontstemd, Jeanet Huismans, Riouwstraat 40a, 9715 BX Groningen, 050/719714 (muziek)
 Oulad veï, Hejra, Vleutenseweg 162, 3532 HN Utrecht, 030/948441 (muziek)

Pantijn, Vechtstraat 34 hs., 1078 RL Amsterdam, 020/738266 (theater)

Proloog, St Trudostraat 1c, 5616 GA Eindhoven, 040/523315 (theater)

De Rode Lantaren, Postbus 637, 3500 AP Utrecht, 030/321349

Rotterdams Kunstenaarskollektief, Bart Isings, Zestienhovenstraat 9b, 3037 XN Rotterdam, 010/661726/654579/654015 (beeldende vormgeving)

SoLIEDair, Tongerloose Hoestraat 22, 5046 NH Tilburg, 013/430424 (muziek)

Surinaams Volkskultureel Assemblée, postbus 5008, 3502 JA Utrecht, 030/618201 (theater)

Trammelant, Turenstraat 32, 4818 TJ Breda, 076/134182 (muziek)

3. El Istaqlal, p/a Kopspel, Breughelstraat 31-33, 2000 Antwerpen, 03/218 69 49 (theater)

Makandra, mevr. Blom-Comvalius, Ina B. Bakkerlaan 91, Utrecht, 030/51 73 92

With Julian, Schuylenburglaan 64, 3571 SK Utrecht (Surinaams dichter)

Adressenlijst: komités.

ANTIFASCISTISCH FRONT ANTWERPEN
Bogaerdestraat 39
2000 Antwerpen

ANTIFASCISTISCH FRONT MECHELEN
Galgestraat 111
2800 Mechelen. 015/20 55 05

AMNESTY INTERNATIONAL VLAANDEREN
Ruelensvest 127
3030 Leuven. 016/22 76 32

LIGA VOOR MENSENRECHTEN
Guldenvlieslaan 1 bus 7
1060 Brussel. 02/512 65 81

BEVRIJDINGSFILMS
Quinten Metsijsplein 4
3000 Leuven. 016/23 29 35

SOCIALISTISCHE SOLIDARITEIT
Legrandlaan 65
1050 Brussel. 02/649 60 91

WERELDSOLIDARITEIT
Wetstraat 121
1040 Brussel. 02/735 60 50

CENTRUM BUITENLANDSE ARB.GEZINNEN
St. Bernardse steenweg 179
2020 Antwerpen. 03/238 32 67

CENTRUM BUITENLANDSE WERKNEMERS
Van Daelstraat 32
2200 Borgerhout. 03/235 34 06

CENTRUM MAROKKAANSE ARBEIDERS
Aalmoezeniersstraat 46
2000 Antwerpen.

IMMIGRANTENCENTRUM
Zorgvlietstraat 21
2710 Hoboken. 03/828 72 07

KONTAKTORGAAN INT.SOLIDARITEIT
Breughelstraat 33
2000 Antwerpen. 03/239 06 08

LIMBURGS OVERLEGKOMITEE OPBOUW-
WERK MIGRATIE
Grotestraat 78
3600 Gent. 011/35 30 19

ONTHAAL VOOR GASTARBEIDERS
Antwerpsestraat 15
2650 Boom. 03/888 06 32

PROV.DIENST ONTHAAL GASTARBEIDERS
Thonissenlaan 19
3500 Hasselt. 011/22 29 86

VLAAMS OVERLEGKOMITEE OPBOUW-
WERK MIGRATIE
Gallaitstraat 76
1030 Brussel. 02/216 78 19

AKZA (Aktiekomitee Zuidelijk Afrika)
Maria Theresiastraat 93
3000 Leuven. 016/20 14 78

Liga voor de Mensenrechten (O-Vl.), Universiteitsstraat 8, 9000 Gent

Madiatheek van het Ministerie van Nederlandse Kultuur, Parochiaanstraat, 15-23 Brussel

Open School, Beraber/Mahadjirin, BRT
Dienst Volwassenenvorming, Reyerslaan 52,
1040 Brussel, 02/737 32 08

Geëchtjes

dans van de turken.

Huizen van steen, brede lanen
'k voel me de koning, de koning te rijk
eindelijk werk en eindelijk honing
't staat op grote borden te kijk

En dan mogen werken in nette fabrieken
of op een kantoor in een prettige sfeer
mensen die lachen en met ons zullen praten,
over de voetbal, Turkije of 't weer

Veel kunnen kopen, veel kunnen sparen
en op een dag keer ik eindelijk weer
ze zullen me zien als ik terug zal komen
als een welvarende grote meneer

Want die Belgische heren die ons bezochten
hebben 't beloofd met 't kontrakt in de hand
daar in Europa heeft men je nodig
er wacht een karriere op jou in ons land

Vochtige huizen, donkere straten
ratten en schimmels we vergaan van de kou
'k rij met de tram van 's avonds tot 's morgens
en overdag droom ik, ik weet niet waarvan

Niets kunnen kopen en niets kunnen sparen
met tien op één kamer, 3000 per man
afgeranseld door rare mensen
vreemde luizen, keer terug naar uw land!
Opgepakt door de politie
geen werk, dus vergunning, die ben ik kwijt...

Maar die belgische heren die ons bezochten
hadden 't beloofd met 't kontrakt in de hand
daar in Europa heeft men je nodig
er wacht een karriere op jou in ons land!

Wim de Wulf
(theater Symptoom)
uit: Liever live dan moe

schouder aan schouder.

wij zijn sterk, wij zijn talrijk,
wij zijn allen emigranten,
wij komen van zo ver,
vanuit een geschiedenis geheel van ons.
wij zijn sterk, wij zijn talrijk,
in een wereld voor ons vreemd
zijn wij klaar en vastberaden
om, ook wij, mee te praten.

Wij dragen de waardigheid van wie
door duizend hindernissen heen
in een moeilijke strijd
heeft kunnen zegevieren.
de strijd om een oeroude zekerheid
in duistere stilte
wakker te houden:
op een dag zijn wij allen vrij.

wij voelen ons één
met al wie doorheen de geschiedenis,
met al wie nu en waar dan ook
vecht voor zijn vrijheid.
Vaderlanden hebben geen belang,
de klassenband alleen telt,
want aan de arbeiders de taak
de toekomst te verbeteren.

CASI-KO

Vaderlandsloos

wij zijn immigranten
steeds meer vreemdeling
zoals jullie allen in deze maatschappij,
waar de liefde veroordeeld is
en waar alles leert te haten.

vreemd is de vreemdeling
maar zoveel vreemder
die bende heren
die mag bevelen.

indien de reis en de arbeid
vervreemding produceren
dan zullen wij de uitsluiting ombuigen
tot een pad van menselijkheid.

wij dragen in onze ogen
ins ons gitzwart haar
de drang der volkeren
op zoek naar vrijheid.

gelijk voor allen is de zon
gelijk het lot
gelijk in het leven
worden de aarde en het bezit

CASI-KO

-kultuur tegen racisme-

~~NO
HOUT
BLANK~~

ver. uitg. T. Schneider: Provincialestr. 118 Antw., 2018

Kultureel Front: driemaandlyks tijdschrift
8ste jaargang nr 24 febr. 83

www.toneelwerkgroepproloog.nl